

vergadering **C230**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 31 maart 2022

Vlaams
Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Capaciteitsmonitor 2021 en de daarop gebaseerde toewijzing van capaciteitsmiddelen – 2321 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het gratis aanbieden van menstruatiesproducten op school – 2239 (2021-2022)	6
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het hoger onderwijs – 2265 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van blended learning in het hoger onderwijs – 2312 (2021-2022)	15
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderwijsinspectie – 2341 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inzet van vrijwilligers in scholen – 2344 (2021-2022)	23
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de keuze van Vlaanderen om niet deel te nemen aan de International Civic and Citizenship Education Study – 2353 (2021-2022)	26
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de zorgsector en de rol van de opleidingen – 2354 (2021-2022)	30

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Capaciteitsmonitor 2021 en de daarop gebaseerde toewijzing van capaciteitsmiddelen – 2321 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, de afgelopen maanden, bij de bespreking van het Inschrijvingsdecreet, is hier meermaals opgemerkt dat het Inschrijvingsdecreet op zich de capaciteitsproblemen niet zal oplossen, maar dat we daarvoor wel moeten investeren in voldoende capaciteit. Dat doen we dan ook ten volle met deze regering. Dat blijkt opnieuw uit de Capaciteitsmonitor 2021 en de daarop gebaseerde toewijzing van capaciteitsmiddelen.

De nieuwe Capaciteitsmonitor 2021 is een zeer belangrijk instrument om de infrastructuurlede noden in ons onderwijs in kaart te brengen in functie van de capaciteitsverwachtingen in 2027-2028. Waar volgens de monitor de druk op het gewoon basisonderwijs zal afnemen over die tijdshorizon, zullen relatieve capaciteitstekorten van meer dan 20 procent zeker geen uitzondering zijn in het gewoon voltijds secundair onderwijs van bepaalde onderwijszones. Voor de periode 2022-2024 voorziet u 225 miljoen euro om in te spelen op die capaciteitsbehoeften. Het betreft 75 miljoen euro per jaar, waarvan dit jaar reeds 45 miljoen euro is toegewezen aan concrete projecten.

Goed nieuws is dat voor het eerst het buitengewoon onderwijs ook mee werd opgenomen in de analyse en er dus ook capaciteitsmiddelen voorzien zijn, ten bedrage van 25 miljoen euro voor de volledige periode. Dat voorziene budget is niet geografisch toegewezen, maar zal worden toegewezen aan projecten op basis van onder andere specifieke noden van leerlingen met een verslag buitengewoon onderwijs, de tekorten in bepaalde onderwijszones en de pendelstromen.

Het gewoon basisonderwijs en het gewoon secundair onderwijs ontvangen respectievelijk 25 en 130 miljoen euro van nu tot en met 2024. De capaciteitsmiddelen voor het gewoon secundair onderwijs zullen toegewezen worden aan de onderwijszones die een verwacht capaciteitstekort van meer dan duizend plaatsen zullen hebben in 2027-2028, en dus niet op gemeentelijke basis, zoals bij het gewoon basisonderwijs. Dat heeft als resultaat dat scholen in kleinere gemeenten evenveel kans maken op financiering voor een project als scholen in de grote steden.

Daarnaast zal aan de gemeentelijke en bovengemeentelijke taskforces gevraagd worden om bij de selectie van de projecten rekening te houden met de geactualiseerde verdeelsleutel over de verschillende onderwijsnetten, zoals vastgelegd in Onderwijsdecreet II. Het merendeel, 59,4 procent, gaat naar het vrij gesubsidieerd onderwijs, gevolgd door het gemeenschapsonderwijs, met 25 procent, en het officieel gesubsidieerd onderwijs, met 15,26 procent.

Minister, u zult dus focussen op onderwijszones waar het verwachte capaciteitstekort meer dan duizend is. Wellicht zijn er ook een aantal scholen met een capaciteitsproblematiek die net niet aan die drempel voldoet of die in een zone liggen die niet aan die drempel voldoet. Zult u ook daar een aantal maatregelen nemen? Of hoe ziet u dat?

We werken dus met een verdeelsleutel tussen de verschillende netten. Is er volgens u een risico dat door de toepassing van die verdeelsleutel bepaalde middelen niet terechtkomen waar ze het meest nodig zijn?

Een van de belangrijkste conclusies van de monitor is dat leerlingen buitengewoon onderwijs vaak de pendelbeweging moeten maken naar een andere onderwijszone door een te laag aanbod van types en opleidingsvormen. U voorziet daar nu 25 miljoen euro voor. Die is nog niet geografisch verdeeld. Dat zal projectmatig gebeuren. Hebt u al een concreet plan voor hoe die middelen zullen worden verdeeld?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De belangrijkste doelstelling van de capaciteitsmonitor is net om in die gebieden waar de nood het grootst is, te gaan investeren. Dat vereist natuurlijk dat je keuzes maakt en dat je ter zake dan ook een soort afkapwaarde gaat hanteren. Dat hebben we ook gedaan. Daarbij zijn we uitgegaan van onderwijszones met een verwacht capaciteitstekort van meer dan duizend. Dat is de afkapwaarde. Daarover kun je natuurlijk discussiëren, maar je moet wel ergens een norm hanteren. Dankzij die gegevens kunnen we de capaciteitsmiddelen ook zo gericht mogelijk inzetten.

Hoe gaan we verder? Aan elke bovengemeentelijke taskforce capaciteit wordt gevraagd om in eerste instantie op het niveau van de onderwijszone een verdeling van die capaciteitsmiddelen na te streven, zoals ook de geactualiseerde verdeelsleutel. Ik spreek over een geactualiseerde verdeelsleutel, want er was een verdeelsleutel in Onderwijsdecreet II (OD II), die we in deze regeerperiode hebben geactualiseerd en meer in overeenstemming met de realiteit hebben gebracht.

Zoals opgenomen in het afsprakenkader voor de selectie van capaciteitsprojecten, kan elk onderwijsnet in functie van de optimale aanwending van de voorziene capaciteitsmiddelen een voorstel doen aan de centrale taskforce capaciteit, om in een bepaalde onderwijszone hun aandeel volgens Onderwijsdecreet II te verhogen, door in een andere onderwijszone hun aandeel vervolgens ook te verlagen. Er zijn dus wel mogelijkheden om een en ander in evenwicht te brengen en je ziet ook dat zich dat wel zet. Er is wat onderling overleg tussen de netten en dat levert altijd wel een positief resultaat op. Zo kan een al te rigide toepassing van de verdeelsleutel worden vermeden en wordt het risico dat capaciteitsmiddelen niet zouden terechtkomen waar ze terecht horen te komen, ook beperkt.

In het afsprakenkader is ook opgenomen dat, als binnen eenzelfde onderwijszone capaciteitsmiddelen voorzien zijn voor zowel het gewoon basisonderwijs als het gewoon secundair onderwijs, men dan in onderling overleg tussen de gemeentelijke en de bovengemeentelijke taskforce ook kan besluiten om de capaciteitsmiddelen samen te voegen, om samen zo goed mogelijk te anticiperen op de tekorten die worden verwacht.

Voor het buitengewoon basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs wordt in de capaciteitsmonitor – voor het eerst, net als in het gewoon secundair onderwijs – een inschatting gemaakt van de tekorten die verwacht worden in het schooljaar 2027-2028, op niveau van de onderwijszone.

Wij hebben in de schoot van de Vlaamse Regering in februari dit jaar beslist om voor het buitengewoon onderwijs geen geografische verdeling van de capaciteitsmiddelen naar voren te schuiven. In het afsprakenkader voor het daarop aansluitende selectietraject worden daarvoor een aantal redenen toegelicht, waaronder de veelheid aan types. Opnieuw, als het gaat over het buitengewoon onderwijs, denk ik dat de schaal van Vlaanderen eerder is aangewezen dan de schaal van een onderwijszone. Er zijn immers een aantal types die niet vaak voorkomen, wat een beperkt aantal vestigingsplaatsen met zich meebrengt, en natuurlijk ook heel wat pendelbewegingen voor het buitengewoon onderwijs. Dat moeten we dan ook anders benaderen, denk ik.

Als ondersteuning bij de opmaak en de selectie van de meest geschikte projectvoorstellen voor het buitengewoon onderwijs is daarom op niveau van een cluster van aan elkaar grenzende onderwijszones een reeks van scorematrices opgesteld. Elke scorematrix geeft voor elk type, binnen elke onderwijszone van die cluster, aan in welke mate bijkomende plaatsen voor het type in kwestie een hogere of een lagere score opleveren, wat aangeeft in welke mate die kunnen inspelen op de te verwachten tekorten volgens de capaciteitsmonitor.

Ondertussen zijn die scorematrices bezorgd aan de onderwijsnetten en de bovengemeentelijke coördinatoren, waarin voor het bepalen van een score ook rekening wordt gehouden met zowel de te verwachten tekorten in het schooljaar 2027-2028, als de pendelbewegingen, natuurlijk wel gebaseerd op het schooljaar 2019-2020.

Zoals ook opgenomen in het afsprakenkader, kunnen zowel de onderwijsnetten als de lokale onderwijsverstrekkers in elke onderwijszone, voor het aanpakken van specifieke capaciteitsnoden, steeds naar eigen keuze een cluster vormen met scholen buitengewoon onderwijs in andere onderwijszones. Bijvoorbeeld waar een hoge inkomende pendel toekomt vanuit hun onderwijszone, of scholen buitengewoon onderwijs in andere onderwijszones, waar een hoge uitgaande pendel vertrekt naar hun onderwijszone. Ook daar zitten we met een samenspel van verschillende partners, van verschillende organisatoren van buitengewoon onderwijs. Op het terrein stel ik wel vast dat men er uiteindelijk altijd wel in slaagt om tot een goede verdeling van die middelen te komen, al is het soms na enige discussie. Dat komt cijfermatig ongetwijfeld nooit exact overeen met de verdeelsleutel in OD II, maar als er heftige discussies zijn en geen compromis, ben ik meestal wel de eerste die daarvan op de hoogte wordt gesteld, om desgevallend te arbitrereren.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt voor uw antwoord en uw verduidelijking. Ik denk dat het van het grootste belang is dat we die capaciteitsmiddelen op een verstandige wijze aanwenden. In uw plan maakt u werk van samenwerkingsvormen tussen de netten, en geografisch tussen de verschillende onderwijstypes. Dus dat is zeer goed.

Ik kan me ook volledig achter het idee scharen om overcapaciteit in het basisonderwijs te benutten om schaarstes op te vangen in het secundair onderwijs en zeker ook in het buitengewoon onderwijs. Het wordt nu mogelijk om die middelen te poolen en naar beste vermogen in te zetten. Zo'n maatregel zorgt ervoor dat we het spreekwoordelijk laaghangend fruit kunnen plukken, en met relatief weinig investeringen en een aantal aanpassingen kunnen we bestaande infrastructuur snel een andere bestemming geven. We gaan hiervoor aan de bovengemeentelijke taskforces vragen om voor de gemeenten in hun zone waarvoor de capaciteitsmonitor een overschot van meer dan tweehonderd plaatsen in het basisonderwijs 2027-2028 voorspelt, aan te geven welke infrastructuur uit het basisonderwijs kan worden gebruikt.

In diezelfde optiek is het een goede zaak dat binnen het selectietraject capaciteitsmiddelen gebundeld zullen kunnen worden over verschillende gemeentes, onderwijszones maar ook onderwijsniveaus. De schaalvoordelen zullen ten volle kunnen spelen.

Tot slot zullen de middelen definitief toegekend worden door een dubbele regeringsbeslissing, begrijp ik – eerst een geografische beslissing en dan een tweede beslissing die wordt genomen op basis van concrete projecten. Voor de nog overblijvende middelen in het begrotingsjaar 2022 – van die 75 miljoen euro hebt u al 45 miljoen euro toegewezen, er blijft dus nog een bedrag over – hebt u een verkort selectietraject voorzien, waarvan de resultaten voor de start van het zomerreces aan de regering worden bezorgd. Daarover heb ik toch nog de volgende vragen. Om die middelen in 2022 toe te wijzen, zult u reeds rekening kunnen houden met wat de bovengemeentelijke taskforces u van informatie gaan aanreiken? Met andere woorden, sporen die trajecten samen, enerzijds dat verkort traject om die

middelen voor 2022 toe te wijzen, en anderzijds de info die u nog nodig hebt van de taskforces?

Wat die samenwerking betreft tussen de verschillende niveaus: hebt u weet van projectvoorstellen die in de pijplijn zitten, en waar het de bedoeling is om die capaciteitsmiddelen effectief te bundelen, zij het geografisch, zij het op onderwijsniveau? En hoe zult u dergelijke synergieën bij de onderwijsnetten promoten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk wel dat dat qua timing ongeveer gelijk moet sporen, wat dat verkort traject en de info van de taskforces betreft.

Als het gaat over de voorbeelden van een bundeling van middelen: dat proces is nu bezig, maar ik ga ervan uit dat dat wel zal gebeuren. Want dat is natuurlijk de oefening, in die zin dat die voor het eerst gebeurt, omdat we heel specifiek capaciteitsmiddelen voor het buitengewoon onderwijs hebben voorzien. En dat is ook de eerste schijf van middelen die we gaan uitkeren. Ik denk dat we daarvoor dit jaar nog zo'n 25 miljoen euro willen vastleggen, en dan 5 miljoen euro volgend jaar. Maar ik denk dat dat ook wel zal gaan om projecten die natuurlijk al een hoge mate van voorbereiding hebben gekend, en die dus zowat klaar liggen, minstens in hoofde van de onderwijsverstrekkers. Ik verwacht dus wel dat zich dat zal zetten. Maar we voorzien alleszins ook maximale flexibiliteit om snel in te spelen op de projecten die nu naar boven komen.

Ik zeg het, het is allemaal niet zo vastgelegd. Het moet zich wat zetten. Maar uit het verleden heb ik wel geleerd dat dat wel redelijk goed gebeurt. Het is soms een beetje zo dat men de vertaalslag... Soms doet men de compensatie in de ene onderwijszone omdat men tekortgekomen is, wat het eigen aandeel betreft, in de andere onderwijszone. Dat zorgt soms een beetje voor problemen. Ik herinner mij dat dat in het verleden in de onderwijszone Brussel dan wel even wat fricties heeft veroorzaakt. Maar we hebben na een beetje debat die plooien kunnen gladstrijken.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik denk dat de verdeelsleutel van de capaciteitsmiddelen en de flexibiliteit waarmee die middelen zullen worden toegekend, in grote mate zal bepalen hoe efficiënt wij de capaciteitsnoden van de toekomst zullen kunnen opvangen. In uw plannen legt u die flexibiliteit aan de dag, en speelt u terdege in op de conclusies die in de capaciteitsmonitor getrokken zijn. Onze fractie juicht uw engagement ten aanzien van het buitengewoon onderwijs ook ten zeerste toe. Dat zal dit onderwijsniveau, dat toch met grote noden kampt, toch enige infrastructuurle ademruimte bezorgen. En zo geven we zowel voor de leerlingen van het buitengewoon onderwijs als voor de leerlingen van het gewoon onderwijs de kans om naar de school te gaan die het beste aansluit bij zijn of haar voorkeur en behoefte. En dat is uiteindelijk waarom we zo massaal investeren in onderwijscapaciteit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het gratis aanbieden van menstruatieproducten op school – 2239 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Het gratis aanbieden van menstruatieproducten op school zou een goede oplossing zijn om de menstruatiearmoede in Vlaanderen tegen te gaan. Dat is een voorstel vanuit de Vooruitfractie dat we al eventjes geleden gedaan hebben. De aanleiding daarvoor was de publicatie van het rapport 'Dubbel taboe' door Caritas Vlaanderen in het najaar van 2020. Dat ging over de menstruatiearmoede in Vlaanderen. Het rapport was toch wat verrassend. Heel wat mensen waren verbaasd dat voor de rijke regio die Vlaanderen is, het ontbreken van toegang tot menstruatieproducten hoge drempels opwierp voor heel veel jonge Vlaamse vrouwen.

Zo'n 12 procent van de Vlaamse jonge meisjes en vrouwen tussen 12 en 25 jaar heeft wel eens niet genoeg geld gehad om menstruatieproducten te kunnen kopen. Bij meisjes en jonge vrouwen die leven in armoede loopt dit op tot 45 procent. Het leidt onder andere ook tot schoolverzuim. 4 procent spijbelde al eens omdat men geen toegang had tot menstruatieproducten. Of er worden vrijetijdsactiviteiten geannuleerd. Naar maatschappelijke participatie kan dat toch niet de bedoeling zijn.

De Federale Regering heeft eind 2020 200.000 euro vrijgemaakt om tijdens het hele jaar 2021 proefprojecten op te starten. Dat was in samenwerking met de Vlaamse Vrouwenraad en de Franstalige tegenhangster. Die proefprojecten liepen eind vorig jaar af, maar boekten wel goede resultaten. Ik ben zelf op de studiedag geweest. Het was echt hartverwarmend om te zien dat Vlamingen echt wel het verschil maken en zich voor de goede zaak willen inzetten.

Inmiddels komt ook de Waalse Regering over de boeg met 440.000 euro om gratis menstruatieproducten aan te bieden aan vrouwen in kwetsbare situaties. De Waalse minister van Gezondheid en Vrouwenrechten Christie Morreale merkt terecht op dat vrouwen of families in een kwetsbare positie vaak moeten kiezen tussen het kopen van hygiënische producten of voedsel. Ook zij werken samen met vrouwenrechtenorganisaties.

Ook heel veel lokale besturen zijn al in gang geschoten. In Aarschot en in Menen lopen al projecten. Dan ben ik geneigd om te denken dat het toch allemaal niet zo moeilijk kan zijn. Er is heel veel activisme. Het leeft duidelijk van onderuit, maar voor ons is het natuurlijk ook belangrijk dat iedere Vlaamse jonge vrouw toch overal in Vlaanderen die drempel tot toegang van menstruatieproducten niet hoeft te ervaren.

Vanuit Vlaanderen zijn de plannen om menstruatiearmoede aan te pakken nog niet concreet. Minister, wij hebben zowel u als minister Beke en minister Somers ondervraagd. In januari 2021 antwoordde u wel dat u samen met Welzijn en de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) wilde bekijken om proefprojecten op scholen te starten en te faciliteren.

Op 15 maart vroeg ik in de commissie Welzijn minister Beke nog eens of men verder stond en wat hij ondertussen vond van dat idee om gratis menstruatieproducten aan te bieden op de scholen. Ik vroeg hem ook naar de stand van zaken aldaar. Minister Beke antwoordde in zijn gekende stijl. Ik citeer even: "Omdat de vraag hier aan mij was gesteld" – door mij – "heb ik de vraag aan collega Weyts gesteld. De vraag" – opnieuw door mij – "was wanneer ik die vraag" – van mij die hij aan u heeft gesteld – "heb gesteld. Ik stel voor dat u die vraag" – ik vroeg wanneer hij die vraag gesteld had – "rechtstreeks aan collega Weyts stelt."

Met andere woorden, minister Weyts: ik heb de volgende vragen voor u.

Wat is de stand van zaken van een Vlaams beleid rond menstruatiearmoede in scholen? Welke stappen zijn reeds ondernomen? Wat staat er nog concreet op de planning?

Wat is de stand van zaken van een proefproject of proefprojecten tussen Onderwijs en Welzijn voor het aanbieden van menstruatieproducten op scholen? Is er nog

extra overleg geweest tussen Onderwijs, Welzijn en VSK? Welke conclusies zijn hieruit getrokken? Welke concrete acties zullen er worden genomen?

Minister, hebt u de vraag van minister Beke omtrent het proefproject ontvangen? Zo ja, wanneer? En zult u daarop antwoorden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als gevolg van de federale middelen zijn er inderdaad verschillende proefprojecten opgestart onder coördinatie van de Vrouwenraad. Er waren experimenten met verschillende praktijken om menstruatiearmoede proberen op te lossen en te vermijden. Zes van die projecten zaten in een onderwijsinstelling in Vlaanderen.

Voor alle duidelijkheid: je kunt dit niet reduceren tot het louter aanbieden van gratis producten. Het ging bijvoorbeeld ook over aspecten als het overwinnen van menstruatieschaamte en het doorbreken van het taboe rond menstruatiearmoede.

Het eindrapport met bevindingen en adviezen werd intussen overgemaakt aan de federale minister Lalieux, die de opdracht heeft gegeven en ook het budget heeft uitgetrokken.

Ik verneem dat minister Beke, als antwoord op uw vraag om uitleg van vorige week, aan federaal collega Lalieux zou vragen of ze bereid is die inzichten te delen, die ondertussen zijn overgemaakt. Samen met collega-ministers Beke en Somers zal ik kennis nemen van de resultaten van die federale proefprojecten. Op grond daarvan kunnen we bekijken of en welke initiatieven eventueel aangewezen zijn en binnen welke beleidsdomeinen dit dan dient te gebeuren en vooral ook wie een en ander zou moeten financieren.

Ik lees ook dat de Franse Gemeenschap bovenop het federale proefproject nu haar eigen pilootproject heeft gelanceerd. Je kunt je natuurlijk afvragen wat de meerwaarde hiervan is als we nog niet eens kennis hebben genomen van de resultaten van de federale proefprojecten. Dit is dus mogelijk dubbelop. Laten we proberen om dit toch vanuit een gecoördineerde visie te benaderen.

Menstruatiearmoede beperkt zich overigens helemaal niet tot de school en maakt deel uit van een bredere armoedeproblematiek. Ik heb uit zijn antwoorden op uw vragen begrepen dat minister Beke daar hetzelfde over denkt.

Voor de vraag om uitleg aan minister Beke van twee weken geleden had hij inderdaad mijn input gevraagd. Klaarblijkelijk is die niet tijdig tot bij hem geraakt. Maar voor de vraag naar de stand van zaken over het overleg met Welzijn en de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) verwijs ik graag naar mijn antwoord op een schriftelijke vraag van u hierover, waarin ik stelde dat er een overleg plaatsvond met het kabinet van collega-minister Beke en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) over die problematiek. Als gevolg daarvan was er een tweede overleg met de Vrouwenraad, met name met de coördinator van de zogenaamde 15 M²-projecten. De Vrouwenraad onderhoudt ook de nodige contacten met een veelheid aan partners, waaronder ook VSK en de VVSG. Bij een aantal van de projecten fungeren scholen als betrokken partners. Ik kijk uit naar de bevindingen van deze lokale initiatieven.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank u, minister, voor de antwoorden op de vragen over de vragen over de vragen. Ik zou graag zeggen dat het mij nu helemaal duidelijk is, maar dat is het nog niet volledig. Die projecten zijn afgerond en de evaluatie staat op de website van de Vrouwenraad. Ik raad de kabinetten aan om die eens te raadplegen.

We hebben nu gezien dat middenveldorganisaties in gang zijn geschoten, leerlingenraden, lokale besturen, de federale overheid, de Waalse Regering ... We zien dus overal toch wel wat zaken bewegen, vanuit de bevoegdheden en de mogelijkheden die er zijn, om menstruatiearmoede aan te pakken. In Vlaanderen zien we voorlopig nog niet zo veel. Ik krijg geen echt duidelijk antwoord op de vraag wanneer er iets zal komen. Ik zal me nog eens tot minister Somers moeten wenden.

Als dat het geval is omdat Vlaanderen van mening is dat er een echt structurele aanpak – of zoals minister Beke aangaf, een gecoördineerde aanpak – nodig is, dan zou mijn fractie blij zijn. Maar dat zien we tot op vandaag toch niet. Ik denk dus dat we daar toch wel iets meer daadkracht aan de dag gelegd willen zien worden.

Ik heb nog een bijkomende vraag. U verwees naar een overleg met minister Beke en de VVSG. Was de Vlaamse Scholierenkoepel daar zelf bij aanwezig? U verwees ernaar in uw antwoord op mijn eerste vraag, maar ik heb dat daarnet niet gehoord. Worden of zijn zij al betrokken? Dat wilde ik nog expliciet vragen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Veel verwarring in vraagstellingen, antwoorden, veel verschillende bevoegdheden die hierbij betrokken zijn. Ik denk dat we ons dan toch de vraag moeten durven te stellen wat we nu eigenlijk echt willen bereiken. Gaan we zoeken naar een zoveelste doekje voor het bloeden? Of gaan we toch wel op zoek naar een meer structurele oplossing?

Als we een automaat installeren op school gaan er middelen naar leerlingen die het niet nodig hebben. Ik zou eerder kijken naar Welzijn dan naar Onderwijs. Ik wil de verwarring hier niet groter maken, maar we kunnen middelen efficiënter investeren naar die specifieke doelgroep en hoe we die kunnen bereiken. Ik sluit aan bij het voorstel om dit op een meer gecoördineerde manier aan te pakken, om die hele brede armoedeproblematiek in kaart te brengen, in de wetenschap – ik durf dat wel zeggen – dat scholen die daarmee geconfronteerd worden, met leerlingen die het noodzakelijke niet bij hebben, daar op een menselijke begripvolle manier mee omgaan en dat op vele secretariaten de deur openstaat wanneer dat nodig is.

Ik vind dat cijfer van 45 procent frappant. Dat is een hoog percentage van Vlaamse meisjes die in armoede leven die daarmee geconfronteerd worden. Ik vraag me af of we de achterliggende situatie van die meisjes kennen. In hoeveel van de gevallen zitten die meisjes in een gezin, of als zelfstandige, want dat gaat tot 25 jaar, met budgetbeheer of juist niet? Worden ze daarin ondersteund, ja dan nee? Daar is misschien ook nog wat winst op te maken, om daar op een andere manier mee te leren omgaan. Zeker als jonge meisjes zelfstandig zouden wonen, denk ik dat deze oefening heel structureel kan worden opgevat.

De Waalse Regering gaat 440.000 euro investeren in menstruatieproducten. Dat voelt bij mij een beetje aan als een onlogische zaak. Minister, u hebt het ook al gezegd, het één is nog niet volledig verwerkt en men begint al met een ander initiatief. Maar het lijkt ons misschien wel een goed idee om de resultaten op te volgen en of het enige zoden aan de dijk brengt.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Dank u, collega, voor de vraag en voor de verwijzing naar de stad Aarschot. Het is geen nieuw thema, het steekt al een tijdje de kop op en we hebben daar gewoon niet op gewacht. We hebben dat zelf gedaan als stad. Ik kan het iedereen aanbevelen. Ik zeg het een beetje met een boutade, maar als mannen zouden menstrueren, dan waren er overal op alle toiletten automaten met menstruatieproducten te vinden. Zo simpel is het.

Ik zal niet te plastisch worden, maar u moet zich dat eens voorstellen, dat u dat aan de hand hebt en u staat daar. Dat is in de 21^e eeuw voor mij de evidentie zelf. Het is een stap die we moeten zetten, akkoord. Er moet worden nagedacht over hoe dat het meest efficiënt kan gebeuren, minister. Het is niet alleen een kwestie van Onderwijs, akkoord. Ga met drie eens samenzitten en kom met een Vlaams plan van aanpak om dat te doen. Het kan en het maakt een verschil.

Ik heb er wat moeite mee dat het in de hoek van armoede wordt gezet. Als vrouw, in om het even welke situatie, vind je het wel eens nuttig en nodig dat er menstruatieproducten voorhanden zijn. Zeker op school, zeker voor tienermeisjes, is dat ook psychologisch belangrijk dat dat daar aanwezig is. Het is een kleine moeite en die maakt een wereld van verschil. In elk toilet wordt toch ook toiletpapier aangeboden? Er wordt toch nooit gezegd: u hebt thuis misschien toch wel geld genoeg om zelf toiletpapier mee te brengen? U kunt dat toch zelf kopen? We moeten daar toch geen geld aan geven? Dat is daar aanwezig! Punt gedaan! Ik jaag mij daarin op omdat ik weet dat we het ooit gaan doen, het gaat alleen nog zijn tijd duren. Minister, zet de stap. Praat met Somers en Beke en kom met een goed plan van aanpak.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de vraag, al was het maar omdat ik de evaluatie van de proefprojecten maar zeker ook de goede voorbeelden die lokaal leven, wil meenemen in dit debat. Ik wil ook het bredere verhaal zien. Ik kan me niet van het idee ontdoen dat scholen wellicht allemaal een kast hebben staan vol met materiaal en eigenlijk gewoon uitvoeren wat wij hier allemaal vragen. Ik zie daar ook heel mooie voorbeelden van: lokale besturen werken samen met voedselbanken of sociale kruideniers of ruilwinkels, of ze voorzien gewoon in het materiaal. Minister, hoe gaan we dat met drie ministers en drie bevoegdheden coördineren?

Als de problematiek structureel is en leerlingen aankloppen omdat ze het materiaal niet bij zich hebben, dan kan dat wel een topje van de ijsberg zijn en moeten we scholen leren detecteren dat er armoedeproblemen zijn. Hoe kunnen we scholen de armoedebrijl nog meer laten opzetten en als er een structureel probleem is, hen daarin ook ondersteunen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft de Vlaamse Scholierenkoepel is er gewoon een praktisch probleem. De medewerker die dat opvolgde, heeft de VSK verlaten. Daar is een gap gevallen. Die persoon was ook bezig met een bevraging daaromtrent, maar intussen heeft hij de activiteiten gestaakt om ergens anders te gaan werken.

Het is goed dat erop wordt gewezen dat dit ruimer gaat dan een armoedeproblematiek. Mijn houding in zulke zaken en een lijn die ik ook in dezen wil aanhouden, is dat wij vanuit Onderwijs altijd een ondersteunende, faciliterende rol willen spelen, maar dat we wat terughoudend zijn als het opnieuw gaat over het doorschuiven van verantwoordelijkheden en taken naar het onderwijs. We hebben al werk genoeg met het onderwijzen 'as such', maar er is altijd de bereidheid om te faciliteren, om te ondersteunen.

Als ik het antwoord lees van minister Beke, dan denk ik dat hij die lijn volgt. Hij heeft zelf het initiatief genomen om onder andere de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en mijn kabinet samen te brengen. In antwoord op uw vraag over de vraag van de vraag heeft hij bevestigd dat hij opnieuw een initiatief zal nemen om daarin een trekkende rol te spelen. Dan staan wij open om ter zake een ondersteunende rol op te nemen.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het heeft er misschien mee te maken dat u bevoegd bent voor Sport, maar ik voel mij een beetje een pingpongballetje dat misschien zelfs naar de overkant van de straat naar minister Lalieux moet.

Ik volg graag mevrouw Rutten. Het is geen complex gegeven. Het is geen stikstof-dossier, geen betonshift of bouwstop, whatever. Het gaat over het aanbieden ervan op scholen. Waarom vinden wij dat een goed idee? Omdat mensen op die scholen zitten en op die manier kunnen we het breed trekken.

Waarover gaat het eigenlijk echt? Over gendergelijkheid. Ik denk toch niet dat het de bedoeling is dat we nu een schriftelijke vraag gaan stellen over hoeveel scholen op jaarbasis aan toiletpapier besteden en dat we dan gaan rekenen hoeveel dat per leerling is en of het dan toch niet zou kunnen. Het is echt niet moeilijk. Dat bewijzen ze in Aarschot, dat bewijzen ze in Menen en op heel veel plaatsen. Wij vinden het belangrijk dat alle Vlaamse jonge vrouwen dit probleem niet meer hebben.

Dan wordt er verwezen naar een paar clichés. We spelen altijd bingo, het doelgroepenbeleid: dat had ik verwacht. Wij vinden dat we ervoor moeten zorgen dat het evident is. Je kunt inderdaad naar een secretariaat gaan, maar wij horen dat als je dat voor de vierde of de vijfde keer vraagt, je wel vriendelijk wordt verzocht om dat thuis toch eens zelf te voorzien, terwijl nooit iemand – daar volg ik mevrouw Rutten – een rol toiletpapier moet meenemen naar school.

Ik apprecieer uw antwoord en ik hoop dat er iets doorkomt. Ik hoop dat het enkel maar gaat over wiens budget daarvoor moet dienen, maar er kunnen hier zeer evidente zaken heel moeilijk worden gemaakt. Misschien dat we daarom als Vlaams Parlement daarin een minder goede naam hebben. We geven de strijd niet op. Ik kijk uit naar de dag dat het resultaat er zal zijn en ik hoop dat het snel zal gebeuren, maar misschien moet ik u nog een vraag of acht stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het hoger onderwijs – 2265 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, dit is een iets saaier thema, namelijk financiering. In het Vlaams regeerakkoord werd vooropgesteld om de parameters van het financieringssysteem bij te sturen met als bedoeling een snelle heroriëntering van studenten te bevorderen. De bedoeling is om de inputfinanciering aan te passen. De doelstelling uit het regeerakkoord is ook om het leerkrediet te evalueren en in het bijzonder de inputfinanciering. Dat moeten allemaal samen instrumenten zijn om onze studie-efficiëntie te optimaliseren.

Rond studie-efficiëntie en heroriëntering worden er al initiatieven genomen in het kader van studievoortgangsbewakingsmaatregelen, met name met het voorontwerp van decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs dat al werd goedgekeurd door de regering. Rond de inputfinanciering zelf lijkt het op dit ogenblik eerder windstil te zijn, of dat is althans de indruk die ik heb.

De financiering van ons hoger onderwijs is enorm complex, gezien al die parameters. Ik weet niet of er iemand is die dat allemaal begrijpt. Een evaluatie met een eventuele wijziging zal een heel moeilijke oefening zijn en enige tijd vergen.

Minister, welke stappen zijn al gezet in het kader van de evaluatie van de parameters van het financieringssysteem in het hoger onderwijs ten voordele van een gepaste en snelle heroriëntering? Binnen welke termijn wilt u deze oefening finaliseren en met concrete voorstellen naar de regering en het parlement komen?

Welke stappen zijn gezet in het kader van de evaluatie van het leerkrediet? Binnen welke termijn wilt u deze oefening finaliseren en met concrete voorstellen naar de regering en het parlement komen?

Hoe verhoudt deze oefening zich met het voorliggend voorontwerp van decreet over studie-efficiëntie? Is het een bewuste keuze om beide oefeningen, die een gelijkaardige doelstelling hebben, apart te houden? Zo ja, waarom?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb mij in eerste instantie en heel bewust gefocust op het uitwerken van concrete maatregelen die de studievoortgang van en in het hoger onderwijs zouden verbeteren. Daarom is er het voorontwerp van decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs, met instroom en studievoortgang als focuselementen. Beide moeten ervoor zorgen dat studenten vanaf de start een goede keuze maken, en dat we een verspilling van tijd, geld en energie, en vooral ook een ontgoocheling proberen te vermijden, door een goede oriëntatie en desgevallend snel heroriënteren naar een opleiding die beter aansluit bij de capaciteiten. Dat voorontwerp ligt momenteel bij de Raad van State. Ik hoop dat dat nog voor de zomer ten gronde in deze commissie wordt besproken.

Ik vond het belangrijk om eerst het beleid uit te zetten en dan pas te kijken naar het financieringsmechanisme. Het lijkt mij immers nogal wiedes dat het financieringsmechanisme het beleid ondersteunt en minstens niet tegenwerkt. Ondertussen heb ik, samen met minister Crevits, een grote studie besteld bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in de hoop dat die bepaalde aanbevelingen zou bevatten rond inputfinanciering of leerkrediet. Die studie werd recent opgeleverd. De input is echter eerder beperkt. De studie werd door de OESO gepresenteerd aan het veld. Ik kan die desgewenst overmaken. Daarnaast hadden we verwacht dat de audit van het Rekenhof een analyse van het leerkrediet zou hebben gemaakt, maar ook daar werden er niet echt aanbevelingen gedaan omtrent heel specifiek dat leerkrediet.

Binnen mijn kabinet heb ik wel al analyses gedaan op het financieringsmechanisme, meer bepaald op de inputfinanciering, om zo meer zicht te krijgen op de effecten van de inputfinanciering op de instellingen en het beleid op dit moment, maar ook om te bekijken hoe de inputfinanciering beter kan aansluiten op de doelstellingen van het decreet met betrekking tot de studie-efficiëntie. We gaan daaromtrent ook in overleg met de sector.

In het voorontwerp van decreet worden studievoortgangsmaatregelen vooropgesteld die zich in hoofdzaak richten op de start van de opleiding, in tegenstelling tot het leerkrediet dat pas later in de loopbaan – dat is evident – een effect kan hebben. Het leerkrediet is echt een finale harde stop. Het is volgens mij een systeem dat niet eenvoudig te vervangen zal zijn door een beter systeem. Na finale goedkeuring van het decreet betreffende het hoger onderwijs zal ik alleszins aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een advies vragen over het leerkrediet. Het lijkt mij immers evident dat we in het decretale proces eerst de nieuwe maatregelen decretaal verankeren, om dan te bekijken of het nodig is om de hele systematiek van het leerkrediet aan te passen en aan te pakken en op welke manier we dat dan nog kunnen optimaliseren, rekening houdend met dat nieuwe en goedgekeurde beleid.

Deze zaken zijn met elkaar verweven en ik wil ze dan ook niet los van elkaar zien, maar in een logische sequentie.

Samengevat staat de viertrapsraket centraal in het beleid. Daar hebben we het al enkele keren over gehad. Dat indachtig zullen we de inputfinanciering bekijken in het verlengde van het decreet rond de studie-efficiëntie. Ik heb het gezegd: leerkrediet is een finaal harde stop, waar er zich misschien niet onmiddellijk dringende aanpassingen opdringen. Maar ik zal wel advies vragen aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om te kijken of er daar verbeteringen mogelijk zijn.

Voor de lange termijn kijk ik of we de spending reviews kunnen gebruiken om een totale toekomstvisie op de financiering van het hoger onderwijs vorm te geven, want u weet ook dat dat daarin vervat is. Als het gaat over de verschillende spending reviews in het hoger onderwijs, is dat net als aandachtspunt meegenomen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dank u wel, voor uw antwoord, minister. Uiteraard is financiering ter ondersteuning, maar aan de andere kant weten we allemaal dat je met geld dingen ook kunt sturen, zoals de heroriëntering en de studie-efficiëntie. Ik begrijp dat er wat ontgoocheling is in de resultaten, of wat we ermee kunnen doen, van de studie van de OESO en het Rekenhof, wat betreft financiering en leerkrediet, en dat het eerder intern via het kabinet zal gebeuren. Ik zie u kijken, dus misschien heb ik dat niet helemaal juist begrepen. Ik ga uw kabinet zeker niet onderschatten, minister, maar die financiering is echt zeer, zeer complex.

Mijn heel concrete vraag: is het de bedoeling om dan toch nog een externe studie te laten gebeuren, alleen rond de financiering en de effecten van de financiering op de heroriëntering en de studie-efficiëntie?

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Minister, op mijn vraag zei u, als ik dat juist gehoord heb, dat u intern al een aantal simulaties hebt gemaakt. Op het moment dat het decreet komt, krijgen we die er dan bij? Kan dat deel uitmaken van de oefening? Of is dat iets dat extern zal gebeuren, zoals de collega het aangaf?

In zijn algemeenheid valt er veel voor te zeggen: het is een belangrijke oefening om die heroriëntering qua beleid eerst juist te doen. Maar de opdracht die in het regeerakkoord staat, is natuurlijk breder en ruimer, en heel veel werk. Daarom heb ik misschien toch een vraag, of een oproep, om een werkmethode af te spreken – ook met ons, als parlement – om tijdig aan die oefening te beginnen. De financiering van het hoger onderwijs kan moeilijk iets zijn wat we er op het einde op een drafje nog bij moeten nemen. Ik denk dat er in deze commissie expertise zit om dat te doen, om te zien hoe we dat in een werkgroep of op een andere manier mee kunnen voorbereiden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik kan iedereen het werkstuk van de vorige regeerperiode aanraden over de evaluatie van de financiering van het hoger onderwijs. Dat is boeiende materie, met vaste gedeeltes, variabele gedeeltes, en alle mogelijke andere systemen die daarin zitten. Daarmee geef ik meteen ook aan, collega's, dat dé financiering van hét hoger onderwijs eigenlijk geen juiste lidwoorden zijn. Er is niet zoiets als 'de' financiering. Dat zijn allemaal financieringen die op elkaar en naast elkaar ingrijpen, vanuit het wetenschapsdomein maar ook vanuit het onderwijs, die niet los staan van elkaar en waar je dus niet één iets uit kunt trekken. We hebben dat gemerkt bij de debatten over de onderwijsbelastingseenheden, de befaamde OBE's. Die zaken staan niet allemaal los van elkaar. Ik wil het hier aanwezige enthousiasme om die financiering aan te pakken niet temperen, maar wel enige realiteitszin bijbrengen.

Ten tweede, als ik kijk naar oriëntering en snellere heroriëntering: dat heeft voor onze hogeronderwijsinstellingen natuurlijk ook een voordeel, een winst. Ik denk dat ik me nu fout uitdruk door het woord 'winst' te gebruiken. Maar de tijd en de energie die men investeert vanuit studiebegeleiding, voor een student die uiteindelijk toch niet slaagt, kan men reduceren. Dat is één. En ten tweede krijg je door een goede oriëntering natuurlijk studenten die gemotiveerder zijn en sneller op de juiste plaats zitten. Dat is, wat mij betreft, ook voor de docenten belangrijk. Je gaat dan aan de slag met een groep studenten die sneller en beter het einddoel zullen halen. Dat is iets wat heel moeilijk te becijferen valt, denk ik. Hoe ga je, voor de financiering, aan de instellingen voor onderwijs bewijzen wat het voordeel is, mathematisch, in termen van winst, zoals ik daarnet zei?

Ik ben dus wel benieuwd, minister, naar de studies waar u daarnet over sprak, en naar wat daar eventueel in zit of niet in zit. Maar u zei zelf dat het beperkt was, wat dan ook samenhangt met die complexiteit.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Zoals de heer Daniëls zegt, bestaat dé financiering van hét hoger onderwijs niet, maar als we het toch even reduceren tot dat, moeten we zeggen dat er heel wat parameters een rol spelen in die financiering. Ik weet niet hoeveel het er zijn, maar allicht zijn het er honderden.

Ik denk dat ik hier een tijdje geleden eens een soortgelijke vraag gesteld heb, in de marge van een andere bespreking. Ik begreep toen uit de bespreking ter zake dat het probleem is dat hogeronderwijsinstellingen zeker willen zijn dat ze minstens het budget willen houden dat ze al hadden. En als je natuurlijk gaat draaien aan bepaalde parameters waar veel onzekerheid in zit, dan ga je als effect hebben dat je sowieso naar een verhoging van het budget moet gaan.

Denkt u daar nog steeds zo over, minister? Zo ja, bent u bereid om meer budget te geven? Of hoe wilt u dat laten landen? Want dat lijkt mij een bijzonder moeilijke zaak. Ik denk dat daarom ook die vraag gesteld werd.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Je hebt enerzijds de kwestie rond het leerkrediet. Daar zal ik, nadat we het decretale proces hebben afgelegd met betrekking tot het nieuwe decreet Hoger Onderwijs, aan de Vlaamse Onderwijsraad ook de inzichten ter zake vragen. Daar kunnen we dus wel wat vooruitgaan.

Gaat het over het ruimere plaatje, dan doen we natuurlijk, gelet op onze beperkte mogelijkheden en de inzichten van onderwijszijde, een beroep op de ongelimiteerde inzichten en mogelijkheden van Financiën en Begroting. Daarbij is heel het financieringsmechanisme van het hoger onderwijs, wat naar verluidt inderdaad toch wel specifieke kwalificaties vergt, heel specifiek een taakstelling van de 'spending reviews'. Ik denk dat we dat zelfs verheven hebben tot dé taak omtrent die 'spending reviews'. Als het gaat over het beleidsdomein Onderwijs, is dat bij mijn weten ook de enige opdracht die we aan Financiën en Begroting in het kader van die 'spending reviews' gegeven hebben. Daar zal dus alle aandacht naartoe moeten gaan.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): De reden waarom ik die vraag stelde, was eigenlijk omdat ik daar ook wel met de nodige realiteitszin naar kijk en omdat ik het niet zo gemakkelijk zie landen. Ik denk dat collega Danen daar gelijk in heeft. Ik ben ook lid van de commissie Binnenlands Bestuur, en daar heeft minister Somers ook gewoon heel eenvoudig gezegd dat we dat rond lokale besturen op dit moment niet allemaal kunnen hervormen. Daarvoor gaat de taart anders en groter moeten zijn. Dat gaat

voor deze legislatuur dus niet lukken. Maar hij zorgt ervoor dat hij klaar is tegen de volgende legislatuur, zodat er, als er een regeringsvorming is, iets op tafel ligt waarover te onderhandelen is, wie er dan ook aan tafel zit. Ik denk dat dat een interessante insteek is, die bijvoorbeeld ook hier zou kunnen worden gevolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stimuleren van blended learning in het hoger onderwijs – 2312 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega's, de lessen draaien op volle toeren, en de profen en docenten stellen vast dat de studenten niet meer in de les zitten en niet meer naar de aula komen. Eigenlijk is dat een vaststelling die ik totaal niet erg vind. Ik vind dat zelfs goed. Het toont aan dat het onderwijs niet meer alleen fysiek en niet meer alleen online zal zijn, maar een combinatie van beide. En daar moeten we ons ook aan aanpassen.

Onderwijsexperts hebben al gewaarschuwd dat het nieuwe onderwijs, het online onderwijs, meer zal zijn dan het louter opnemen van lessen. Dat is de realiteit die we onder ogen moeten zien. Wouter Duyck heeft terecht aangegeven dat het een illusie is om te denken dat de studenten al die opgenomen hoorcolleges zitten te bekijken. Veel wordt niet bekeken, veel wordt versneld bekeken, of soms slechts in korte stukjes. Ik denk dat er heel wat andere manieren zijn, bijvoorbeeld het werken met kennisclips.

We gaan dus naar 'blended learning', collega's. Dat is geen naam van een nieuwe popgroep, maar wel de toekomst van ons hoger onderwijs, namelijk de combinatie van campusonderwijs en e-learning, wat ook bijdraagt tot het levenslang leren. Want als we in grote mate plaats- en tijdsafhankelijk kunnen leren, staan de opleidingen aan onze universiteiten en hogescholen plots open voor een veel ruimer publiek. Werkstudenten kunnen op die manier na de werkuren de opleiding of onderdelen ervan heel eenvoudig volgen.

Het uitbouwen van een toekomstbestendig en wendbaar Vlaams opleidingsportfolio, het verder uitbouwen van levenslang leren binnen het hoger onderwijs en het inzetten op digitale onderwijsvormen zijn ook drie speerpunten van het Voorsprongfonds. Blended learning past daar dus helemaal in.

Heel wat opleidingen in ons hoger onderwijs gaan hier uiteraard al mee aan de slag, maar nog niet iedereen staat even ver. De goede organisatie van contactonderwijs en online leren vraagt de noodzakelijke kennis, opleiders en uiteraard ook de noodzakelijke infrastructuur.

Daarom heb ik de volgende vragen, minister.

Hoe staat u tegenover blended learning in het hoger onderwijs? Op welke manier stimuleert u dat?

Zijn er specifieke projecten binnen het Voorsprongfonds rond blended learning? En hoe zullen die Vlaanderenbreed kunnen worden uitgerold?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Tijdens de coronapandemie hebben we kennis moeten maken met het afstandsonderwijs en desgevallend met alle vormen van blended learning, in sommige gevallen was dat echt 'from scratch'. Ik moet zeggen dat het ook in het hoger onderwijs een heel diffuse ervaring was, in die zin dat er frontrunners waren, maar dat bij sommigen ook de hemel op hun hoofd viel en ze dachten, hoe moet ik dat afstandsonderwijs in godsnaam gaan organiseren? Er waren voorbeelden van opgenomen filmpjes, tot en met echt simultaan, goed georganiseerd en zelfs communicatief onderwijs dat niet eenzijdig was, maar waarbij de studenten ook input konden leveren.

Geconfronteerd met die omstandigheden hebben we al in het begin van de coronapandemie een groep experts samengebracht rond blended learning, met de vraag om ons ter zake te informeren over de opportuniteiten, valkuilen en noden. Om dat vervolgens te stimuleren in het hoger onderwijs, zijn we gestart met het Voorsprongfonds, net om onder andere nieuwe didactieken in het hoger onderwijs te gaan ondersteunen, verder te gaan verfijnen en vervolgens te gaan uitrollen.

Blended learning is dus een van de speerpunten in het kader van het Voorsprongfonds, in totaliteit voorzag dat toch een 60 miljoen euro. Meer bepaald met betrekking tot dat speerpunt is er wel een grote respons geweest van verschillende hogeronderwijsinstellingen die daarrond projecten hebben ingediend. Alleen al in het kader van dat speerpunt hebben wij 78 projecten goedgekeurd, voor een bedrag van iets meer dan 29 miljoen euro. Dat zijn vele projecten, die verspreid zijn over alle instellingen hoger onderwijs. De jury heeft alle projecten van een advies voorzien vooraleer ze aan ons voor te leggen. Alle instellingen dienden ook een project in binnen dit speerpunt. Bij de jurering was samenwerking toch een belangrijk aandachtspunt, een belangrijk criterium. Een Vlaanderenbrede uitrol lijkt mij dus verzekerd. Ik kan u de lijst bezorgen, maar het zou me wat te ver leiden om ze alle 78 op te sommen. De respons was dus wel overweldigend.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het is wel fijn om dat te horen. 29 miljoen euro, 78 projecten, dat is zeer veel, dat is zeer goed. Het betekent dus dat iedereen daar verder op wil inzetten. Het zal natuurlijk ook wel zaak zijn om te leren van elkaar, daarom dat het ook goed is dat samenwerkingen daarin verplicht zijn.

In Nederland bundelt men dat in de databank www.onderwijskennis.nl, zoals Nederlanders zijn. Daar zit heel wat samen rond blended learning. Misschien moet we ook in Vlaanderen nadenken over hoe we die kennis kunnen samenbrengen?

Misschien nog een vraag over de groep experts die u rond dit thema hebt samengebracht, want dat was me nog niet helemaal duidelijk: is dat iets naast het Voorsprongfonds of gebeurde dat binnen het kader van het Voorsprongfonds?

Is het dan de bedoeling om, nadat die projecten zijn afgelopen of samen met die werkgroep, ook te bekijken waar de pijnpunten liggen in onze Vlaamse regelgeving die het blended learning misschien kunnen afremmen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk dat er allerlei voordelen aan verbonden zijn, maar dat elke doelgroep, elke student daar anders naar kijkt. Een eerstejaarsstudent die een les of sommige stukken kan herbekijken, is een ander soort student dan een werkstudent die op een manier aan afstandslernen aan het doen is. En dat is nog iets anders dan een student in zijn eerste master, die een aantal vakken erbij heeft genomen uit een andere faculteit, en dus moet kiezen welk vak hij al dan niet volgt.

Dus we moetens ons er goed van bewust zijn dat we moeilijk van hieruit het een of het ander kunnen aansturen, of kunnen zeggen waarvoor het wel en niet dient. Dat moet echt heel specifiek per instelling, met doelgroepen en met studenten bekeken worden: voor welk doel gebruiken we welke vorm van blended learning, en op welke manier? Dat is toch een niet onbelangrijke oproep die we hier moeten plaatsen.

De voorzitter: Mevrouw Rutten heeft het woord.

Gwendolyn Rutten (Open Vld): Ik ben er ook een groot voorstander van om vragen om uitleg 'blended' te behandelen. Dat zou fijn zijn. Natuurlijk heb je voor sommige dingen discussies in levende lijve nodig, maar een gemengde vorm van parlementair werk mag er wat mij betreft ook bij.

Mijn vraag was ook inpikkend op wat u had geantwoord, minister. Heeft die commissie verslagen gemaakt? Heeft die een rapport afgeleverd? Heeft die input gegeven? En is dat dan beschikbaar, kunnen we dat ergens consulteren?

Ten tweede denk ik dat het ook interessant zou kunnen zijn – en u weet dat ik dat al verschillende keren gevraagd heb – om ervoor te zorgen dat dat ook richting het secundair onderwijs doorsijpelt, zeker als we daar nu in het hoger onderwijs hele grote stappen voorwaarts hebben gezet, misschien dankzij of ondanks corona. Zeker voor die laatste graad van het secundair onderwijs denk ik dat dat deel zou kunnen zijn van de oplossing. We hebben het gisteren nog gehad over lege klassen, of beter gezegd geen leerkrachten voor de klas, en het moeilijk georganiseerd krijgen van sommige vakken. Daar kan blended learning ook een antwoord op zijn, en dat is het ook al op heel veel plaatsen. Vanuit het hoger onderwijs denk ik dat er toch best practices te geven zijn die men ook op secundair niveau kan opnemen. Als er dan zo'n platform is waar dat allemaal te vinden is, dan denk ik dat er velen vragende partij zullen zijn om daarmee aan de slag te gaan.

Ik heb tot slot nog een laatste punt. Ik heb er zelf ook over nagedacht, en het is een moeilijk evenwicht tussen de vrijheid van onderwijs, die er terecht is, aan hogeronderinstellingen aan de ene kant, en aan de andere kant toch ook wel de rechten van studenten. En of die studenten dan werkstudent zijn, zoals collega Daniëls ook zegt, of eerstejaarsstudenten, of welke reden ze ook hebben, ik denk dat je zou moeten uitgaan van het feit dat er op een of andere manier een digitaal of ondersteunend pakket ter beschikking moet zijn als default, als uitgangspunt. En vervolgens kunnen de docenten, de proffen uitzonderingen maken op de punten die zij belangrijk vinden, waarvan ze vinden dat dat niet moet of niet kan, maar niet omgekeerd. Dus mijn vraag, mijn redenering is: wat doe je als men die nieuwe gemixte vormen, dat blended learning of dat digitaal aanbod, manifest blijft weigeren? Is het dan niet het overwegen waard om vanuit de kant van studentenrechten te bekijken welk initiatief er kan worden genomen?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Ik denk inderdaad dat een combinatie van zowel fysiek les krijgen als digitaal in de toekomst niet meer valt weg te denken. De stappen die reeds gezet werden, moeten natuurlijk niet zomaar overboord worden gegooid, maar het zomaar gaan verplichten voor elk vak lijkt me nu ook geen goede oplossing. Het lijkt mij beter om dat aan de hogeronderwijsinstellingen of de professoren zelf over te laten, in overleg met de studenten. Ik denk dat online lessen ook niet altijd geschikt zijn voor alle vakken.

Nu blijkt ook, en de collega verwees er al naar, dat er veel minder studenten aanwezig zijn in de aula's, en dat terwijl men in volle coronacrisis smeekte, met alle mentale problemen van dien, om toch fysiek les te mogen volgen. Ik hoop alleszins dat dit geen negatieve gevolgen zal hebben op de leerprestaties van studenten, omdat online lessen toch wel op een andere manier ervaren worden. Ik denk dat

fysiek les krijgen in de universiteit of hogeschool toch nog steeds de beste manier is om kennis te verwerven, en dat dit toch het best de norm blijft.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We moeten natuurlijk goed definiëren wat blended learning is. Voor mij is het een doordachte mix van verschillende onderwijsvormen, een stukje 'face to face' en een stukje digitaal. Dat is volgens mij belangrijk.

Ik was in het weekend op bezoek bij een cardioloog die ook nog lesgeeft. Hij kloeg erover dat er weinig studenten in de les zaten. De les werd opgenomen, maar dat is voor mij geen blended learning. Studenten die er niet – kunnen – zijn, kunnen later de lessen bekijken, maar dat is geen blended learning. Wat is wel blended learning? Dat is bijvoorbeeld een wiskundeprof die een instructievideo geeft en een volgende keer in de les volgen de oefeningen. We moeten het goed definiëren, wat het is en wat het niet is.

Corona heeft ons wat mogelijkheden gegeven, maar ik vrees dat het in sommige gevallen – het was natuurlijk een noodsituatie – niet altijd heel goed is gelopen. We moeten zeker proberen te vermijden dat men er door bepaalde negatieve ervaringen nog altijd negatief naar kijkt.

Minister, u sprak over projecten die u subsidieert, wat houden die precies in? Sommige universiteiten en hogescholen hebben zelf goede praktijken verzameld. Is het de bedoeling om daar een soort lerend netwerk van te maken zodat ze van elkaar kunnen leren?

Mijn tweede vraag sluit aan bij mevrouw Rutten. Waarschijnlijk gaat blended learning doorsijpelen naar het secundair onderwijs. Bent u van plan om een ontwerp van decreet voor te bereiden om bijvoorbeeld in de derde graad van het secundair onderwijs blended learning mogelijk te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik werk aan een kader voor het leerplichtonderwijs. Sommige instellingen zijn wat onzeker inzake de mogelijkheden die vandaag al bestaan conform decretale bepalingen om blended learning te organiseren. Andere scholen zijn er al effectief mee aan de slag op grond van de bestaande decreten, en dat is al heel wat. Maar, voor alle duidelijkheid, de motivatie is daar niet het lerarentekort, maar wel jongeren brengen tot meer zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en zelf aan het stuur gaan zitten. Via die weg wil men hen beter voorbereiden op hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt.

Het leerplichtonderwijs is al geëvolueerd in vergelijking met de tijd dat wij afstudeerden aan het secundair onderwijs, maar de schok is nog altijd betrekkelijk groot. De mate van plotse autonomie die leerlingen in het hoger onderwijs overvalt, is soms nogal groot. Blended learning biedt in de derde graad secundair onderwijs nogal wat mogelijkheden om te werken aan meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, om meer autonomie te geven aan de jongeren en hen in die zin voor te bereiden op het hoger onderwijs en/of de arbeidsmarkt.

Hier gaat het natuurlijk over hoger onderwijs. Er zijn inderdaad 78 projecten ingediend in het kader van het Voorsprongfonds, allemaal gefocust op praktijken, methodieken, didactieken aangaande blended learning en afstandsonderwijs. Voorafgaand heb ik wel, op een soort ad-hocbasis – in coronatijd hebben we altijd zoveel mogelijk een helpende hand en ondersteuning geboden aan scholen en in dit geval aan hogeronderwijsinstellingen – een 'scramble' gedaan van verschillende experts, zoals we ook gedaan hebben voor het leerplichtonderwijs, om een beetje handvatten te kunnen aanreiken. Dat waren mensen van mijn administratie, Jeroen Bax, Tobe Baeyens,

Ilse De Bourdeaudhuij, die ook bij mij zit, maar even goed Tim Surma, Piet Desmet, Wouter Duyck, Danny Schellens, Katrien Struyven, Jo Tondeur en Roel Meus.

Wat was toen de agenda? Want ik spreek nu al over september 2020, dat is toch al enige tijd geleden. Dus wat was toen de agenda? Om beginnen een visie op de overgang naar een digitalisering in het hoger onderwijs, en een visie 'algemeen kader op blended learning' voor het hoger onderwijs. Hoe evolueren naar een optimale mix van online en 'on campus' onderwijs? Waar zitten de knelpunten, de valkuilen, maar evengoed de opportuniteiten? Wat moeten wij daar betekenen, als overheid, gelet op de autonomie van de hogeronderwijsinstellingen? Een poging tot synthese aan de hand van een mindmap, en een vervolgtraject.

Het was, voor alle duidelijkheid, niet de bedoeling om een soort rapport op te leveren. Het was heel ad hoc gericht en het heeft ons toen ook belangrijke inzichten opgeleverd. Daar konden we vervolgens later mee aan de slag, in het kader van het Voorsprongfonds, en heel specifiek rond één speerpunt. Maar als u daarover meer wilt weten, dan moet u daar maar eens naar horen.

Het is natuurlijk wel belangrijk – maar dat geldt evengoed in het leerplichtonderwijs – dat er vooraf duidelijke afspraken worden gemaakt, zodat studenten weten waar ze aan toe zijn en wat hun rechten en plichten zijn. De hogeronderwijsinstellingen moeten zich, van bij de inschrijving, engageren om duidelijk te maken wat studenten mogen verwachten, en ook welke de mogelijke alternatieven zijn die worden geboden voor werkstudenten. Je ziet ook dat aantal gestaag toenemen, maar je ziet ook wel dat de hogeronderwijsinstellingen daar alsmaar beter op inspelen, in het aanbod dat ze formuleren.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega Danen heeft gelijk: we moeten echt heel goed definiëren wat 'blended learning' is. Het is niet hetzelfde als hybride leren, integendeel. Maar die verduidelijking hebt u goed gedaan.

Collega Daniëls, misschien heb ik u verkeerd begrepen, dat kan, maar ik vind dat we niet in hokjes moeten denken. Het is niet 'een reguliere student' en 'een werkstudent'. Ik denk echt dat we het regulier onderwijs via blended learning gemakkelijker ter beschikking kunnen stellen voor werkstudenten. Als je tot het overheidspersoneel behoort, en je wilt nog enkele vakken rond publiek recht of zo gaan volgen, dan denk ik dat je contactonderwijs beperkter is als je dat doet via blended learning. Dan moet je daar dus minder verlof voor nemen: je kunt het online onderwijs tijds- en plaatsonafhankelijk maken. Op die manier ga je ook veel meer werkstudenten naar het regulier onderwijs krijgen. Ik denk dat je daar wel echt winst kunt boeken.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk dat we hetzelfde zeggen.

Brecht Warnez (CD&V): Oké, dan is het goed. *(Opmerkingen van Johan Danen)*

Binnen de meerderheid komen we goed overeen.

De belangrijkste vraag die we ons hier moeten stellen, is of er een regelgevend kader is – of beleidsacties zijn – die blended learning tegengaan. Ik vind het een interessante suggestie, minister, om daarover experts te horen, maar de voorzitter gaat misschien grijze haren krijgen als we een nieuwe hoorzitting plannen. Maar misschien is dat toch iets waarover we nog eens moeten nadenken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onderwijsinspectie – 2341 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, gisteren was er de voorstelling van de Onderwijs Spiegel, door onze onderwijsinspectie. Misschien moeten we straks, in de regeling der werkzaamheden, bekijken hoe we daarmee omgaan. *(Opmerkingen)*

Ik ga mijn vragen wat toespitsen op een deel dat gisteren niet zo specifiek is behandeld in de persconferentie.

Collega's, u weet dat de onderwijsinspectie bevoegd is voor toezicht op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, en elk jaar controleert de onderwijsinspectie een aantal scholen in Vlaanderen en in Brussel. De onderwijsinspectie stelde een tijdje geleden voor om een aantal uitgevallen leerkrachten op te vangen. Ze stelden daarvoor een twintigtal inspecteurs ter beschikking, in tijden van corona. Ik moet eerlijk zeggen, collega's, dat ik denk dat dat een goed en zinvol signaal was. Het was een goed signaal, omdat de mensen die in scholen komen om ze te controleren, zo ook eens opnieuw met twee voeten in de praktijk gingen staan. Anderzijds ook omdat de overheid daarin een stap heeft gezet. Dat juich ik toe, want de onderwijsinspectie, dat is voor veel scholen de overheid uit Brussel.

Daarnaast zou de inspectiedienst de doorlichting van een aantal scholen opschorten. Ik heb signalen gehoord dat er toch nog doorlichtingen zouden doorgaan, waarbij wel gevraagd werd of het al dan niet paste. Scholen zouden dan niet hebben durven antwoorden dat het eigenlijk niet paste. Dat is wel wat jammer. Ze kwamen daarna wel bij mij terecht om te zeggen dat het toch niet kan dat ze doorgelicht werden. Als ik dan aan de inspectie zei dat er toch geen doorlichtingen zouden zijn, was het antwoord dat de school zelf gezegd had dat dat geen probleem was. Dan blijven we natuurlijk in cirkels ronddraaien.

Collega's, minister, een tweede luik van mijn vraag betreft de doorlichtingen zelf. We krijgen namelijk signalen van scholen dat ze op de vingers worden getikt – meestal in de toelichting van het rapport – als ze meer leerstof aanbieden dan enkel de eindtermen. Met andere woorden: ze doen meer dan de eindtermen, die toch minimumdoelen zijn.

Minister, ik heb hierbij de volgende vragen.

Zijn er op dit moment nog steeds inspecteurs aan de slag in scholen ter vervanging van leerkrachten, al dan niet in het kader van corona?

Hoe werden deze vervangingen door de scholen en de inspectie geëvalueerd? Is dat voor herhaling vatbaar indien de situatie daartoe noopt? Ik hoop eigenlijk dat het antwoord is: er zal geen coronacrisis meer komen en een dergelijke situatie zal zich dus niet meer voordoen. Dat weten we niet, maar laten we dat hopen.

Hebt u weet van klachten of opmerkingen van scholen die aangeven dat ze erop worden gewezen en dat als een negatief punt in de doorlichting ervaren dat ze meer leerstof aanbieden dan enkel de minimumdoelen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het initiatief dat genomen werd om inspecteurs in te zetten ter vervanging van leerkrachten was natuurlijk beperkt in de tijd. Een 45-tal onderwijsinspecteurs zijn daarop ingegaan en namen een rol op in het veld, bijvoorbeeld als leraar of ondersteuner bij een school, CLB of een andere onderwijsinstelling. Dat zijn dus 45 van de ongeveer 130 inspecteurs. Het is toch wel heel fijn dat ze zich daarvoor ingezet hebben, waarvoor mijn grote dank en waardering. Ze hebben de 'veilige omgeving' verlaten om weer het veld in te trekken. Dat was een heel goed signaal naar het onderwijsveld.

De onderwijsinspectie plant op korte termijn een evaluatie van dat initiatief, waarbij de betrokken inspecteurs bevroegd worden. Maar sowieso – dat hoeft weinig duiding, denk ik – waren de eerste signalen van de scholen positief. Afhankelijk van de evaluatie bekijk ik samen met de onderwijsinspectie hoe we dit een plaats zouden kunnen geven in eventuele toekomstige scenario's.

De berichtgeving op onder andere sociale media in verband met mogelijke klachten van scholen die op de vingers getikt zouden worden omdat ze meer aanbieden dan enkel de minimumdoelen, heb ik aangekaart bij de inspecteur-generaal. Hij heeft me nogmaals met de hand op het hart bevestigd dat daar geen grond voor is, dat daar niets van aan is. Als dat nogmaals het geval zou zijn, mag hij daarvan rechtstreeks op de hoogte gesteld worden door het betrokken slachtoffer, dat mij in cc mag zetten bij de communicatie hierover. Hij heeft mij gerustgesteld dat de onderwijsinspectie de schoolteams net aanmoedigt om meer te doen dan enkel de minimumdoelen, dan enkel de eindtermen. Dat is ook terug te vinden in het instrumentarium dat de inspectieteams gebruiken tijdens een doorlichting. De inspectie verwacht dat de begeleiding van de lerenden wordt afgestemd op hun noden en dat er dus ook bijkomende uitdagende doelen gesteld mogen worden – zeker en vast.

Zelf blijf ik altijd benadrukken dat eindtermen minimumdoelen zijn. Ik moet erkennen dat de terminologie misschien wat ongelukkig gekozen is: 'eindterm' lijkt te wijzen op het einde, de terminus, de plaats waar het stopt, terwijl het eigenlijk een begin zou moeten zijn en gelukkig voor veel leerlingen ook slechts het begin is van veel meer kennis en vaardigheden. Ik denk dat we voldoende ambitieus moeten zijn en de lat voldoende hoog moeten leggen, zeker gezien de discussie die we deze voormiddag hebben gevoerd omtrent de onderwijskwaliteit. Ik wil ook meegeven dat, naast deze minimumdoelen, elke school in het kader van het eigen pedagogisch project ook ruimte heeft om extra leerplandoelen te realiseren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel om het aan te kaarten bij de inspecteur-generaal en om hier in deze commissie – want de verslagen van een commissie en de uitspraken van een minister zijn belangrijk – duidelijk mee te geven dat scholen die meer doen dan de eindtermen en dat dan uiteraard ook evalueren, daar niet voor op de vingers kunnen worden getikt, integendeel zelfs, daartoe moeten kunnen worden aangemoedigd. Ik denk bijvoorbeeld aan het debat van deze ochtend over de Vlaamse toetsen. Als je leerwinst wilt genereren – ik heb zelf het voorbeeld gegeven – dan kun je niet stoppen op een eindtermniveau. Dat is een belangrijk signaal.

Het is natuurlijk wel zo dat je het geschreven doorlichtingsverslag hebt en ook de mondelinge toelichting. Het is vooral daarnaar dat directeurs en leerkrachten verwijzen: dat er in die mondelinge toelichting dergelijke wenken worden gegeven. Ik neem uw advies ter zake zeker ter harte: als dergelijke signalen worden gegeven in mondelinge toelichtingen of verslagen, zullen we dat meteen aan de inspecteur-generaal en aan u laten weten, want dat kan inderdaad niet de bedoeling zijn.

Wat betreft de inzet van inspecteurs, lijkt het mij een zeer goede bijkomende vorming voor de inspecteurs om weer in de praktijk te staan. Ik hoop dat die inspecteurs dan ook alle documenten moeten invullen die scholen vragen, die Schoolonline enzovoort,

en dat ze effectief met alles worden geconfronteerd. Dat is de beste manier om ervoor te zorgen dat ze veel afschaffen: hen confronteren met hun eigen papier of met papier dat ze niet zelf hebben opgelegd, maar door iemand anders werd opgelegd, die beweert dat dat moet van de inspectie. Dan kunnen de inspecteurs zeggen dat dat niet hoeft, omdat ze dat niet vragen. Dan is die kring meteen gesloten.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. U hebt het over een 45-tal inspecteurs in februari. Loopt dat nog verder? Of loopt dat af? Dat was mij niet volledig duidelijk. Ik neem aan dat dat ook een impact heeft op de lopende doorlichtingen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik heb hier zelf een vraag over gesteld, toen het op 10 februari aan bod kwam in de commissie Onderwijs. Laat het duidelijk zijn: voor de CD&V-fractie is kwaliteitsvol onderwijs veel meer dan het bereiken van minimumdoelen op populatieniveau.

Maar collega's, minister, ik houd altijd al een pleidooi om rekening te houden met wat in de decreten staat die we hier hebben goedgekeurd. Ik heb het dan over de kwaliteitsdriehoek die we moeten bewaken en de decretale opdracht van de inspecteurs. Collega Daniëls, u hebt gelijk dat het een goede vorming kan zijn voor onze inspecteurs om eens op de werkvloer te gaan kijken hoe het verloopt. Maar anderzijds denk ik dat we die decretale opdracht moeten bewaken.

Los daarvan heb ik een paar keer gehoord dat het verschil tussen wat er op papier staat en wat er mondeling wordt meegegeven, niet altijd even congruent is. Minister, ik geef een concreet voorbeeld over een school die een pioniersrol speelt om op een digitale manier informatie en kennis door te geven en waarbij de inspectie aangaf dat dit eigenlijk niet kan op die innovatieve manier. Dat was tijdens een hbo5-doorlichting (hoger beroepsonderwijs 5), waarbij de kaders van 2004 werden gebruikt, terwijl we nu 2022 zijn. In hoeverre kan daaraan worden tegemoetgekomen, zodat de inspectie niet meer aan de slag moet met informatie of kaders die eigenlijk niet meer up-to-date noch futureproof zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We kunnen de betrokken onderwijsinspecteurs natuurlijk niet uitrusten met een GoPro om alles te registreren, overal waar ze gaan, zodat we weten wat ze op het terrein zeggen. Ik ga er altijd van uit dat zij goed worden bijgestaan vanuit Brussel en door de inspecteur-generaal. Maar als er kaders worden gehanteerd die niet up-to-date zijn, kan dat worden gemeld aan de centrale onderwijsinspectie.

Het initiatief rond hun activiteit op het terrein was natuurlijk tijdelijk en is ondertussen afgelopen. Ik weet niet precies hoe lang dat gelopen heeft. Men heeft daar alleszins vrij snel op ingespeeld.

Om terug te komen op de decretale opdracht: u hebt natuurlijk gelijk, maar nood breekt wet soms. Ik weet niet of de taakstelling om dan op het terrein te gaan volledig congruent is met decretale opdrachten. Ik vermoed enkel dat dat de positie en het aanzien van de Onderwijsinspectie heeft versterkt, ontegensprekelijk. We moeten echt af van het imago van de billentickers die ter plaatse komen en die het vanuit Brussel eens komen uitleggen hoe het allemaal moet en die de leerkrachten en de directies de daver op het lijf jagen. Daar moeten we echt wel van af. Van de scholen die recent een doorlichting hebben meegemaakt, krijg ik alleszins positieve reacties, dat dat echt wel een Onderwijsinspectie 2.0 is. Misschien is dat niet in alle hoofden van onderwijsinspecteurs het geval, maar ik krijg daaromtrent toch bemoedigende signalen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, mijn vraag hier is dat er ook inspectie op nascholing en bijscholing moet zijn. Dergelijke nascholingen en bijscholingen met de twee voeten in de praktijk zijn een goede zaak. Als zij in de praktijk staan met leerkrachten en als leerkrachten aan hen vragen hoe ze iets zien, als ze dan moeten zeggen 'excuseer, maar krachtens het decreet betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten artikel zoveel mag ik u daar niet op antwoorden', gaat dat niet in dank afgenomen worden. Uiteraard wil dat niet zeggen dat de driehoek die er is niet gerespecteerd moet worden. Omgekeerd kan het ook zinvol zijn dat mensen van de pedagogische begeleiding meelopen met de inspectie om te zien hoe dit in z'n werk gaat, want het is ook op basis van de doorlichtingsverslagen dat de pedagogische begeleiding dan aan de slag gaat met scholen. Dat kan alleen maar positief zijn in de twee richtingen.

Minister, wat ik vooral onthoud is dat de inzet was om een nood te lenigen. Ik hoor in de omgeving ook dat dat echt wel geapprecieerd werd dat de inspectie die stap zette. En u bevestigt hier inderdaad dat scholen wel degelijk meer mogen, misschien wel meer moeten doen dan enkel de eindtermen. Dat is ook een belangrijk signaal.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de inzet van vrijwilligers in scholen – 2344 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, door het grote lerarentekort worden steeds meer vrijwilligers ingezet in onze basisscholen. Meestal gaat het dan over ouders of grootouders die met veel plezier ingaan op de vraag van een directeur die de personeelspuzzel helaas niet meer gelegd krijgt. Vrijwilligers worden trouwens al langer en voor heel veel zaken ingezet in onze scholen. Ook in deze sector zijn ze onmisbaar om het hele schoolgebeuren vlot te laten verlopen.

Vaak worden vrijwilligers ook aangesproken voor bijvoorbeeld het middagtoezicht in de refter of op de speelplaats. Dit middagtoezicht is niet de taak van de leerkracht maar op het terrein blijkt het helemaal niet evident te zijn om medewerkers of vrijwilligers te vinden die op onhandige uren beschikbaar zijn. Het kan dan wel een nobel doel zijn om zoveel mogelijk kinderen een warme maaltijd op school voor te schotelen, maar in de praktijk moeten scholen steeds verder zoeken naar geschikte vrijwilligers om over de middag bij te springen in de refter of op de speelplaats.

Bovendien vergt het werken met vrijwilligers een andere manier van aanpakken en is er extra administratie en planning nodig. Scholen die een vrijwilligersvergoeding willen voorzien, moeten dat geld ook zien te vinden en botsen tegen de wettelijke maximumbedragen voor trouwe vrijwilligers die voor de nodige continuering zouden kunnen zorgen.

Minister, kreeg u eerder ook al signalen over de problemen die scholen ondervinden om het middagtoezicht georganiseerd te krijgen? Welke aanpak voorziet u voor deze problematiek?

Hoe zult u de scholen ondersteunen in het opzetten van een vrijwilligersbeleid?

Extra personeel in dienst nemen is helaas vaak ook geen optie: uiteindelijk moet de rekening betaald worden en de koopkracht van scholen daalt zienderogen. Hoe zult u hierin tegemoet komen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Krijgt mijn administratie of kabinet klachten ter zake? Het antwoord is neen. Ik heb mijn administratie daarover bevestigd. Voor alle duidelijkheid: als je verwijst naar vrijwilligers en vrijwilligerswetgeving, dan zit je – het is de minister van Sport die het u zegt – natuurlijk in een federale materie, met federale wetgeving, ook als het gaat over de hele vergoedingsproblematiek. Vanuit Vlaanderen en vorige regeerperiode hebben we ter zake het initiatief genomen om in het kader van de vrijwilligerswerking ook te voorzien in een systeem van vergoedingen en fiscale vrijstelling daarvan. Men heeft dat ongetwijfeld een naam gegeven op een blauwe maandagochtend na de Ronde van Vlaanderen, want dat was dan semi-ageraal werk. Ik weet niet wie dat bedacht heeft.

Door een federale regeling heeft men daar heel veel op gegooid. Om zulke vrijwilligers vrij te stellen, heeft men er verschillende sectoren en beroeps categorieën aan toegevoegd, met als gevolg dat dat gesneuveld is bij de Raad van State en men dan een nieuwe regelgeving ter zake heeft uitgewerkt, die veel minder voordelig is. Maar dan spreek ik vooral over de sport. Om maar te zeggen: het is vooral federale regelgeving die daar speelt.

Het is wel zo dat wij vanuit Vlaanderen zorgen voor ondersteuning van het vrijwilligerswerk via het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk, waar ook scholen terecht kunnen met concrete vragen daaromtrent. Ik weet ook dat verschillende lokale besturen ter zake een inspanning doen. In mijn eigen gemeente is dat ook zo, en trouwens niet alleen voor het eigen net, want dat mag men niet. Men mag daar geen onderscheid maken, dus men doet dat voor alle netten. En dat loopt wel. Maar vanuit Onderwijs denk ik dat wij nu in eerste instantie, gelet ook op de federale regelgeving ter zake, wel andere aandachtspunten hebben die budgettair ook onze eerste prioriteit verdienen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, sta mij toe om het echt wel heel vreemd te vinden dat u daarover geen opmerkingen krijgt, want het gaat in mijn vraag niet alleen over vrijwilligers, maar ook over de problematiek van het middagtoezicht. Daar zijn, los van vrijwilligers, soms ook personeelsleden voor aangeworven, mensen die betaald worden via werkingsmiddelen. Ik krijg daar echt heel veel vragen over. Scholen geven aan dat ze geen personeel meer vinden dat dat wil doen. Bovendien hebben de mensen ook niet altijd de competenties of de vaardigheden om om te gaan met leerlingen in een grote groep.

Het pleidooi wordt hier gehouden om warme middagmalen te voorzien op school. Dat is één punt, maar ten tweede moeten er ook mensen aanwezig zijn. U weet net als ik dat het binnen de opdracht van het personeel in het basisonderwijs niet toegestaan is dat leerkrachten dat doen. Dan staan scholen echt wel met de handen in het haar.

Ik vernam dat op het einde van de vorige legislatuur minister Crevits een werkgroep MVD-personeel (meester-, vak- en dienstpersoneel) had opgericht. Daar werd een brainstorm gehouden, niet alleen over de busbegeleiders in het buitengewoon onderwijs, maar er werd ook gesproken en gebrainstormd over de opvang op school in ruime zin. Is daar met uw kabinet al over gesproken? Is daar al over nagedacht? Blijkbaar niet, want er komen geen vragen, maar ik zou u toch met aandrang willen vragen om dit punt ook op te nemen. En ik ga zeker vragen aan de mensen die bij mij aankloppen om ook de weg naar uw kabinet te vinden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik sluit een beetje aan bij collega Vandromme. Als er door sommigen ballonnetjes worden opgelaten om extra taken richting

onderwijs te schuiven, dan hangt daar natuurlijk ook personeel aan vast. Leerlingen die hun boterhammen uit hun boekentas halen en samen opeten in de refter, dat kun je met één of twee mensen wel begeleiden. Maar als dat gaat over eerst een soepje uitscheppen, vervolgens de warme maaltijd en dan het dessert en daarna alles weer opruimen en in de karren plaatsen, heb je daar meer volk voor nodig. Maar ik zie en hoor dat de voorstellende collega's het eens zijn met die bedenking, maar hier ter plekke niet direct een oplossing kunnen formuleren, doch dat terzijde.

Wat ik wel meegeef in dezen, is dat artikel 6 van het decreet Lokaal flankerend beleid heel duidelijk zegt dat als een gemeente ochtend- en avondtoezicht, maar ook middagtoezicht voorziet voor zijn eigen scholen, zoals u inderdaad aangeeft, minister, dat dan ook moet gebeuren voor alle scholen in die gemeente. Ik stel vast dat dat soms toch niet altijd gebeurt. En ik vind dat jammer, want uiteindelijk betalen al die ouders in die gemeente ook gemeentebelastingen, denk ik dan bij mezelf. Maar dat terzijde.

Wat die vrijwilligers betreft, collega's, denk ik dat we scholen inderdaad maximaal kunnen ondersteunen via dat Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk. Ik denk dat dat een manier is waarop ze daar kunnen werken, maar ik weet in alle eerlijkheid niet, collega's, of wij hier dan zelf decreten moeten maken om dat op de een of andere manier te regelen, want dan denk ik dat het niet langer vrijwilligers zijn, maar andere profielen.

En als laatste punt doe ik eigenlijk een oproep. Ik heb die ook al in mijn eigen gemeente, Sint-Gillis-Waas, gedaan. Alle vrijwilligers die we nu kennen, die geholpen hebben in de vaccinatiecentra, zijn geëngageerde mensen. De vaccinatiecentra stoppen nu. Laat die mensen niet zomaar terug weggaan, maar spreek ze aan om taken op te nemen zoals verkeersbegeleiding, maar onder andere ook ochtend-, middag- en avondtoezicht in scholen. Het is volgens mij echt zinvol om die mensen in het sociale weefsel te houden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik was net in cao XII aan het opzoeken wat we met betrekking tot MVD-personeel, en andere categorieën trouwens, allemaal hebben opgenomen, maar het is alleszins een gevoelige verbetering van de arbeidsomstandigheden. Vanuit die hoek heb ik echt wel heel dankbare signalen gekregen. Ik denk dat er ook nog een formeel ondertekeningsmoment met hen gepland staat. Daar wordt immers voor het eerst tegemoetgekomen aan concrete verzuchtingen en hebben we mensen van de laagste inkomenscategorieën toch een upgrade van arbeidsomstandigheden gegeven. Ik heb echter nog niet gevonden wat het concreet allemaal betreft.

Dat is inderdaad iets anders dan de problematiek van de vrijwilligers, zeker en vast – al kan federale regelgeving op dat vlak natuurlijk wel enig soelaas bieden. Ik moet naar waarheid antwoorden – dat heb ik ook in de vorige vragen gedaan – dat ik geen signalen heb gekregen van een problematiek daaromtrent. *(Gelach. Opmerkingen)*

Bevoegdheidsmatig zitten we dan soms ook buiten de onderwijsperimeter. Ik weet ook niet wat we ter zake nog meer kunnen betekenen dan wat we vandaag al doen, dan de inspanningen die we bijvoorbeeld doen rond de mogelijkheid om uren om te zetten in punten en dergelijke. Dat kan soms ook zorgen voor extra soelaas voor scholen, om het allemaal georganiseerd te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik blijf erbij: ik heb daar echt al heel veel opmerkingen en vragen over gekregen, los van het vrijwilligersstatuut, dat inderdaad op het federale niveau moet worden geregeld.

Ik denk dat het vooral komt omdat scholen de druk meer en meer voelen en omdat hun koopkracht ook dalende is. Dat was eigenlijk mijn laatste vraag, waar u niet echt op hebt geantwoord.

Ik denk dat we eerlijk moeten zijn: de scholen vangen tussen de middag een aanzienlijk aandeel van de leerlingen op. We kunnen onze ogen daar niet voor sluiten, of dat nu onderwijsbevoegdheden zijn of niet. Het is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid dat we die leerlingen ook op een kwaliteitsvolle manier opvangen tussen de middag. Ik kan alleen maar oproepen om daar ook blijvend aandacht voor te hebben en dat zeker ook in kaart te brengen. Het zou misschien wel kunnen dat de opmerkingen nu wel binnenstromen. Ik stuur ze alvast door.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de keuze van Vlaanderen om niet deel te nemen aan de International Civic and Citizenship Education Study – 2353 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag gaat inderdaad over de motivatie van Vlaanderen om niet deel te nemen aan een bepaalde studie die peilt naar burgerschapsvaardigheden.

In 2022 wordt de derde cyclus van de International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) georganiseerd, na twee eerdere cycli in 2009 en 2016. Vlaanderen nam deel aan beide vorige edities. De studie wordt afgenomen in het tweede jaar van de eerste graad secundair onderwijs en peilt naar kennis, vaardigheden en attitudes in verband met burgerschap. Daarnaast worden ook leerkrachten en directies bevraagd over hun aanpak van burgerschap. De studie wordt afgenomen door de International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), die onder andere ook instaat voor de Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) en de Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS), waar het vanmorgen even over ging.

De eerdere deelnames leverden een uitgebreid onderzoeksrapport op over de stand van zaken rond ons onderwijs wat betreft burgerschap, en de evolutie ervan tussen 2009 en 2016. Er werden heel wat verschillende domeinen bevraagd. Uit het meest recente onderzoek bleek bijvoorbeeld dat Vlaamse leerlingen in 2016 beter scoorden op het vlak van politieke kennis dan in 2009, en ook beter dan hun internationale leeftijdsgenoten.

Ook op het vlak van tolerantie is er een positieve tendens waar te nemen, hoewel de scores van Vlaamse leerlingen in 2016 nog altijd lager waren dan die van hun internationale leeftijdsgenoten. Wat betreft politieke participatie scoorden ze dan weer minder. Ook verankering van burgerschap in het schoolbeleid was een werkpunt. Er was bovendien een duidelijke kloof tussen leerlingen van de A-stroom en leerlingen van de B-stroom, die tussen 2009 en 2016 niet afgenomen is.

Op die manier bood het onderzoek Vlaanderen enkele duidelijke werkpunten op het vlak van burgerschapseducatie. Intussen is burgerschap verankerd als sleutelcompetentie voor ons onderwijs. Toch werd ervoor gekozen dat Vlaanderen in 2022 niet zou deelnemen aan de derde cyclus van ICCS. Onze buurlanden Nederland, Frankrijk en Duitsland doen wel mee, net als verschillende andere landen van de Europese Unie. Een nieuwe deelname zou toelaten om te monitoren wat de impact

is van de invoering van de nieuwe sleutelcompetentie burgerschap. Je zou dan een soort leerwinst kunnen meten.

Welk gevolg werd er gegeven aan de bevindingen van de ICSS-studie van 2016? Minister, wat is uw motivatie om niet deel te nemen aan de derde cyclus van diezelfde ICSS-studie? Acht u het raadzaam om aan de volgende cyclus wel opnieuw deel te nemen? Dat zal dan allicht binnen vier jaar zijn. Plant u verdere monitoring rond burgerschap? Hoe zult u de bevindingen van ICSS 2016 verder opvolgen? Hoe zult u de implementatie van de nieuwe eindterm rond burgerschap evalueren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik begin misschien eerst met de resultaten van de International Civic and Citizenship Education Study van 2016. Die hebben wel een impact gehad op de ontwikkeling van de eindtermen, en dan meer bepaald voor de sleutelcompetenties burgerschap en mediawijsheid. Er wordt meer bepaald ook aandacht gegeven aan actief burgerschap en attitudevorming. Ik heb er trouwens ook over gewaakt dat die gelijk zijn in zowel de A- als de B-stroom, omdat ik het logisch vind dat alle leerlingen moeten uitgroeien tot kritische en mondige burgers, ongeacht of ze nu aso, bso of tso volgen.

Die eindtermen zijn trouwens ook transversaal van aard, waardoor die in meerdere vakken aan bod kunnen komen. En we voorzien ook sowieso een decretale screening van de eindtermen op hun actualiteitswaarde en een eventuele bijsturing. En ik vind het ook belangrijk om de conclusies van de praktijkcommissie in dezen af te wachten, die de haalbaarheid van de eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs onder de loep neemt.

Het klopt dat wij niet meer zullen deelnemen aan de volgende cyclus in 2022, eenvoudigweg omdat we keuzes moeten maken. De beleidsmiddelen zijn niet onbegrensd, en het gaat hier toch ook om 1 miljoen euro. Dat betekent toch ook iets.

Ik wil in eerste instantie focussen op het versterken van basisvaardigheden zoals Nederlands en wiskunde. Dat komt niet enkel de kennisvaardigheden en cognitieve vaardigheden ten goede, maar het versterkt ook verbredende vaardigheden als burgerschapscompetenties. Ik verwijs naar een goed citaat vanuit de Commissie Beter Onderwijs, die stelde: "zo is goed burgerschap onmogelijk als de leerlingen niet langer in staat zijn om de politieke verslaggeving in de krant te begrijpen." Dat is prachtig geformuleerd.

Daarom hebben we bij de opmaak van het regeerakkoord dus ook de klemtoon gelegd op die essentie, op Nederlands en wiskunde. Maar het is nu niet alsof wij internationaal niet participeren. Er zijn al die diverse studies die we vanmorgen ook besproken hebben: het Programme for International Student Assessment (PISA), Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS), Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS), het Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC) en de International Computer and Information Literacy Study (ICILS). Dat blijft allemaal lopen, en we spreken toch over serieuze budgetten die we daarin blijven investeren.

Ik wil ook meegeven dat we de afgelopen jaren echt wel serieus geïnvesteerd hebben in die burgerschapscompetenties. Want naast de ICSS-studie van 2016 hebben we in datzelfde jaar ook een peiling laten doen naar burgerzin in de derde graad van het secundair onderwijs. In 2019 deden we dat ook voor het leergebied 'mens en maatschappij' in het basisonderwijs. Vorig jaar waren er peilingen over informatieverwerving en -verwerking met ICT in het basisonderwijs en over kritisch denken en mediawijsheid in het secundair onderwijs. Ook die hadden natuurlijk raakvlakken met burgerschapscompetenties. Het is dus niet omdat we niet deelnemen aan de

volgende cyclus van de ICCS-studie, dat ik geen waarde hecht aan burgerschapscompetenties.

Ik wil nog niet vooruitlopen op wat dat betekent voor de toekomst. Ik zeg ook helemaal niet dat we daar nooit meer aan zullen participeren. Het is natuurlijk altijd een afweging van het moment, afhankelijk van de begroting en dus van de budgettaire mogelijkheden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, minister.

Ik hoor eigenlijk drie dingen. Ten eerste zegt u dat u dit belangrijk vindt. Ten tweede zegt u dat het wel wat geld kost. Ten derde zegt u dat u keuzes maakt. Ik denk dat het vooral om dat laatste gaat. U zegt dat u de keuze maakt om dit niet te doen. Ik denk dat het bedrag hiervoor toch wel ergens in de begroting gevonden kan worden. Maar dat is natuurlijk de keuze die jullie maken, een legitieme keuze.

U citeert wat werd gezegd in de commissie-Brinckman. Toen ik dat citaat las, dacht ik al dat dit later veel gebruikt zou worden. Daarmee wil ik niet zeggen dat wat in dat verslag staat, in steen gebeiteld is of het ultieme wetenschappelijke sluitstuk is. Maar het klopt natuurlijk wel wat u zegt: begrijpend lezen is de eerste competentie voor burgerschapsvaardigheden en voor het begrijpen van politieke verslaggeving. Het is wel een noodzakelijke vaardigheid, maar het is vaak niet voldoende. Er zijn hiervoor vaak andere competenties nodig.

Ik betreur dat we er nu niet aan deelnemen. Ik hoor u ook zeggen dat wel te zullen monitoren. Ook de praktijkcommissie zal dat doen. Ik ben echter wat bevreesd voor het volgende. Ik heb natuurlijk ook de discussies gevolgd over de eindtermen en over de praktijkcommissie, ook de recente. Ik hoor in de wandelgangen dat men vindt dat de B-stroom te weinig tijd heeft om bezig te zijn met praktijkvakken, dat er te veel andere dingen in zitten. Ik vrees dan dat burgerschapscompetenties daarbij als eerste zullen sneuvelen. Dat zou ik wel bijzonder betreuren. Ik wil hier ook uitdrukkelijk stellen dat dat toch niet de bedoeling kan zijn, want dan blijft er natuurlijk heel weinig over van wat u vooropgesteld hebt. Ik vind dat in de A- en in de B-stroom dezelfde competenties op het vlak van burgerschap en mediawijsheid bereikt zouden moeten worden, vooral omdat we overal kritische en mondige burgers nodig hebben, zeker bij mensen die beroepsgerichte richtingen volgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil toch even ingaan op het laatste punt van de heer Danen, dat alle doelen bereikt moeten worden in de A- en B-stroom omdat we overal kritische burgers nodig hebben. Ik denk dat dat net een van de opdrachten is van de praktijkcommissie, omdat het leerlingenprofiel in de ene opleiding anders is dan in de andere opleiding. Die vraag wordt net gesteld omdat wat aangeboden wordt, moet aansluiten bij het secundair onderwijs, bij de beroepsopleiding, kunstopleiding, bij stage of praktijklessen. Het is het een of het ander. Ofwel zeg je dat alle leerlingen alles moeten kunnen, maar dan moet er geen praktijkcommissie zijn. Ofwel zeg je dat we dat moeten bekijken. Ik vind dat we wel eerlijk moeten zijn tegen elkaar. In het verleden heeft uw partij gezegd dat we dat moeten bekijken. Dan moeten we dat ook bekijken en dan kunt u niet zeggen: "We gaan het bekijken, maar aan bepaalde punten mag niets meer veranderen." Dat wilde ik voor de duidelijkheid toch even inbrengen.

Minister, ik begrijp dat u zegt dat u niet alles kunt doen, dat de middelen niet oneindig zijn en dat er dus keuzes gemaakt moeten worden. Ik denk dat dat klopt. We hebben daar in het verleden ook rekening mee gehouden bij het invoeren van burgerschap in de nieuwe eindtermen. Ik denk dat we daar dus nog aandacht aan schenken.

Ten slotte wil ik nog een oproep doen. We hebben hier een fantastisch parlementair informatiecentrum met zeer goede gidsen. 'De Kracht van je Stem' in het Vlaams Parlement is sterk aan te raden. Ik denk dat scholen, door naar het Vlaams Parlement te komen, waar het ook gaat over het Vlaams onderwijs, zeker tegemoet kunnen komen aan die eindtermen, doelstellingen en burgerschapsvorming. Ook daar is het, zoals de minister zegt, wel handig als je de gids verstaat en begrijpt, want anders gaat er veel verloren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u voor de vraag, collega. Die zestien sleutelcompetenties zijn inderdaad gelijkwaardig. Uit de rapportage van vorige week bleek dat de peiling van de eindtermen kritisch denken, mediawijsheid en problemen oplossen wellicht de laatste was die op die manier zou worden afgenomen in Vlaanderen. Het is belangrijk dat het burgerschapsonderwijs opgenomen is in de nieuwe eindtermen en de sleutelcompetenties. Maar ik leerde dat het soms beperkt wordt tot een bezoek aan het parlement of een project, terwijl het zowel naar kennis als naar vaardigheden en attitudes moet worden bijgebracht.

Minister, wordt daar blijvend onderzoek naar gedaan? Blijft het ingebed in een schoolcultuur? Het gaat ook over inspraak van leerlingen gericht aan het schoolbestuur en de -directie. Wordt de school op die manier georganiseerd? Dat is de basis van de burgerschapsvorming, of kan het toch zijn. Het is niet alleen kennis, maar ook praktijk. Neemt u dat mee in het verder onderzoek? Zal de inspectie op die manier kijken naar schoolculturen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik vind het goed dat de eindtermen een actualisering en upgrade hebben gekregen. Bij de operationalisering zitten elementen vervat. Concreet – het kan meewarig klinken, maar ik vind het goed – kan dat een bezoek zijn aan niet een maar hét parlement. Als ze hier rechtover op bezoek gaan, gaan er punten af. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Laten we niet dramatiseren. We hechten daar met ons allen belang aan. De discussie in de ontwikkelcommissies – en ook achteraf – ging trouwens over het belang van die burgerschapscompetentie. Men heeft me dat verweten en gezegd dat het niet in alle onderwijstypes even belangrijk is. Ik wil het rapport van de praktijkcommissie wel afwachten, maar in dezen gaat het toch over een transversale eindterm. Dat kan in verschillende vakken aan bod komen, dat is goed en maakt dat men met verschillende leraren en lerarenteams bekijkt hoe men dat vorm kan geven. Vervolgens is er de onderwijsinspectie, die dat meeneemt in de doorlichting. Ik denk dat we op dat vlak zeker stappen vooruit hebben gezet in het secundair onderwijs.

Tot slot, de grond van de zaak, dat we de keuze maken om daar nu niet in mee te stappen, dat is mijn verantwoordelijkheid om die budgettaire keuzes te maken, en uw opportuniteit om die dan in vraag te stellen. In dezen gaat het over een bedrag van 1 miljoen euro voor één studie op één moment. Vanochtend hadden we het over 13,5 miljoen euro voor Vlaamse toetsen waarmee we op vier momenten in het leven van alle studenten, alle leerlingen, alle kinderen, een toets afnemen met heel relevante informatie. Dat werd door sommigen dan weer als een 'overuitgave' beschouwd. Men kan gereede kritiek hebben op alle keuzes die we maken, maar als ik de keuze moet maken, kies ik voor het onderwerp van deze voormiddag, eerder dan hier opnieuw een studie aan te besteden, wat niets afdoet aan de appreciatie en waardering uiteindelijk voor die International Civic and Citizenship Education Study, waaraan we via bevindingen en onderzoeksresultaten een concrete vertaalslag hebben gegeven in ons secundair onderwijs.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Daniëls, wat ik heb gezegd, is hetzelfde als wat de minister daarvoor zei. Wij vinden het belangrijk en goed dat het er in de A- en B-stroom is. De praktijkcommissie zal de bevindingen delen die ze met ons denkt te moeten delen. De praktijkcommissie zal echter allicht niet zeggen wat er moet gebeuren en wat niet, maar aangeven of het al dan niet haalbaar is. Ik vermoed dat ze geen inhoudelijke keuzes maakt. Dat verwacht ik althans niet; ik verwacht dat ze zal zeggen dat het om die of die reden niet of wel haalbaar is. En dan zal er in een andere commissie of in een tweede fase moeten worden bekeken wat er met die eindtermen zal gebeuren.

Ik ben in volle verwachting, maar ik hoop alleszins dat die burgerschapscompetenties, mediawijsheid en alles wat daarmee samenhangt, in Vlaanderen de plaats krijgen die ze verdienen. Ik geloof heel erg in de nieuwe eindtermen en ik hoop dat we ze kunnen aanhouden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de zorgsector en de rol van de opleidingen – 2354 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De inspiratie voor mijn vraag heb ik gehaald uit de commissie Welzijn van 16 maart. Ik was toen zelf niet aanwezig, de heer Daniëls allicht wel. Ik heb begrepen dat er toen interessante zaken aan bod zijn gekomen die een onderwijscomponent in zich droegen. Mijn vraag om uitleg gaat namelijk over het personeelstekort in de zorgsector en de rol van de opleidingen daarbij.

In de commissie Welzijn vond op 16 maart een hoorzitting plaats over het personeelstekort in de zorg. Vooral in de ouderenzorg is de nood op dit moment bijzonder hoog. Ook voor het Departement Onderwijs en Vorming is hier een taak weggelegd: verschillende sprekers wezen op het belang van een goede opleiding als een van de pijlers om het personeelstekort aan te pakken. Ook de Taskforce Zorgkundige formuleerde in september 2021 al aanbevelingen in die richting.

Waarover gaat het? De instroom van personeel in de ouderenzorg komt vanuit verschillende opleidingen – wat natuurlijk goed is – en die bevinden zich op verschillende niveaus van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Er is de opleiding tot zorgkundige op niveau 4, de hbo5-opleiding (hoger beroepsonderwijs 5) tot verpleegkundige op niveau 5, waarover we al vaak hebben gesproken en die ons na aan het hart ligt, en de bachelor Verpleegkunde en het postgraduaat Geriatrie op niveau 6.

Het is zeer positief dat het mogelijk is om op verschillende niveaus een kwalificatie in de zorg te behalen. In de praktijk blijkt echter dat de instroom van nieuw personeel in de ouderenzorg en geriatrie vandaag voornamelijk vanuit de opleiding tot zorgkundige en de hbo5-opleiding tot verpleegkundige komt. Afgestudeerden met een bachelor in de verpleegkunde stromen minder makkelijk door naar de ouderenzorg. Nochtans is het belangrijk dat werknemers met verschillende profielen samen kunnen werken op de werkvloer.

Zowel de taskforce als de sprekers in de hoorzitting halen een aantal knelpunten aan. Ten eerste zeggen ze dat er een aantal knelpunten zijn in de opleiding tot zorgkundige. De belangrijkste vaststelling is dat zorgkundigen zich niet altijd voldoende voorbereid voelen op de realiteit van de job. Een aantal inhouden komen

volgens de taskforce onvoldoende aan bod. Het gaat bijvoorbeeld om bepaalde aspecten van preventie- en hygiënemaatregelen en gedelegeerde verpleegkundige handelingen. Bovendien is er nood aan een betere omkadering van stages. In het kader van het personeelstekort is er op de stageplek weinig ruimte om stagiairs van zeer nabij te begeleiden. Het zou interessant kunnen zijn om stagementoren specifiek op te leiden voor hun taak. Dat gebeurt nu niet of te weinig. Daarnaast is er nood aan een kader rond bedside-begeleiding door stagebegeleiders vanuit de opleiding. Dit impliceert dat ook leerkrachten handelingen mogen verrichten op de stageplek. Ten slotte wordt het belang van modulair werken onderstreept, zowel in het secundair onderwijs als in het volwassenenonderwijs: dat verhoogt de slaagkansen van de leerlingen en cursisten en laat toe om vrijstellingen te krijgen bij de doorstroom naar een hbo5-opleiding tot verpleegkundige.

Verpleegkundigen hebben in de hogere jaren van hun opleiding geen stages meer in de ouderenzorg. Dat maakt dat minder studenten uiteindelijk voor ouderenzorg kiezen en dat ze minder voorbereid zijn op de werkvloer. Het zou dus interessant zijn om voldoende aandacht te besteden aan kwalitatieve stages en in te zetten op een meer positieve beeldvorming rond ouderenzorg.

Minister, hoe kijkt u naar de aanbevelingen met betrekking tot opleidingen in de zorg, zoals geformuleerd door de Taskforce Zorgkundige en de sprekers in de commissie Welzijn?

Plant u specifieke acties om de instroom naar verschillende richtingen in de zorg te vergroten?

Plant u daarnaast ingrepen binnen de opleidingen? Ziet u bijvoorbeeld heil in een nog meer modulair systeem van leren, waarbij leerlingen en cursisten al vroeger beroepskwalificaties kunnen behalen? Is er volgens u een update nodig van de leerinhouden van de verschillende opleidingen? Voorziet u ingrepen op het niveau van de frequentie, duur en begeleiding van stages? Plant u andere acties om, binnen de opleiding Verpleegkunde, studenten specifiek warm te maken voor ouderenzorg?

Ten slotte, plant u verdere acties om geïnteresseerde volwassenen toe te leiden naar een opleiding tot zorgkundige in het volwassenenonderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er zijn verschillende noden: we hebben voldoende leerkrachten nodig, voldoende mensen die technisch geschoold zijn, voldoende mensen in Science, Technology, Engineering, Mathematics (STEM), taalkundigen en noem maar op. Het is dus niet aan mij als minister van Onderwijs om studenten toe te leiden naar één heel specifieke opleiding of sector. We hebben verschillende noden en we trachten natuurlijk ook om elke leerling en elke student op grond van de eigen talenten en interesses op de juiste plaats terecht te doen komen.

Specifiek om de instroom naar de verschillende opleidingen in de zorg te vergroten, kijken we natuurlijk ook naar de nieuw aangetreden Vlaamse zorgambassadeur, die daar ongetwijfeld prima acties rond zal nemen. De taskforce zorgkundige leverde een vrij gedetailleerd rapport af met heel concrete aanbevelingen. Naar aanleiding daarvan hebben we samen met minister Beke en minister Crevits de opdracht gegeven voor de oprichting van een adviesgroep zorgkundige. Die adviesgroep kent dan verschillende werkgroepen. Die moet op grond daarvan en op grond van het eindrapport de aanbevelingen van de taskforce prioriteren en verder uitwerken. In andere werkgroepen worden de aanbevelingen over de stage en de mentoren en de professionalisering uitgewerkt. Dat moet op termijn ook aanleiding geven tot concrete acties voor zowel de opleidingen als het werkveld. Wij nemen vanuit Onderwijs het voorzitterschap waar. Mijn administratie zorgt voor de nodige

ondersteuning. Die werkgroepen zijn evenwel nog maar recent opgestart. De adviesgroep komt na de paasvakantie voor het eerst samen. Er is ook nog geen tijdsplan vastgelegd voor de werkzaamheden.

Naast die aanbevelingen van de taskforce zorgkundige is er binnen het onderwijs natuurlijk ook aandacht om mensen warm te maken voor een traject naar een zorgberoep. Dat gaat zowel over het leerplichtonderwijs als over het volwassenen- en hoger onderwijs, zowel voor basisopleiding als voor zijinstromers.

Ik denk dat ook op dat vlak onze visie op de leerladder in de zorg wel een belangrijke stap is. Het doel van die leerladder is om toekomstgericht verpleegkundige zorg vorm te geven, met op elke sport van de ladder het correct inschatten en inschalen van elk niveau. Daarnaast kunnen we bekijken, ook ter versterking van die leerladder, hoe we levenslang leren verder kunnen aanmoedigen. Via het hoger onderwijs hebben we met het Voorsprongfonds een serieuze boost gegeven om daarop in te zetten, niet alleen op levenslang leren, maar ook op 'microcredentials', het opleidingsaanbod en 'blended learning'.

Het werken met 'microcredentials' of modules is zeker in het kader van levenslang leren een meerwaarde. Daar kunnen we absoluut nog op inzetten. Om concreet te zijn: een bachelor verpleegkundige die al een aantal jaren aan het werk is, zou zich bijvoorbeeld kunnen specialiseren in spoed. Daardoor doorbreek je ook een beetje de vlakke loopbaan. Men kan dan op eigen tempo modules volgen. Die modules op zich zijn een interessante bijscholing. En als je die allemaal volgt, dan heb je de specialisatie spoedverpleegkundige. Zo'n systeem van 'plug and play' kan dan ook ontwikkeld worden om te schakelen tussen de verschillende trappen van de ladder. Op die manier kan een zorgkundige schakelen naar de HBO5-opleiding verpleegkundige. De HBO5-verpleegkundige kan schakelen naar de bachelor verpleegkundige. En zo ga je omhoog op de ladder.

Er zijn ook EVC-trajecten (elders verworven competenties) die de instroom en de zijinstroom van diverse knelpuntberoepen van de social profit, zoals verzorgende en zorgkundige, maar ook kinderbegeleider, kunnen bevorderen. Binnen de centra voor volwassenenonderwijs kunnen mensen ook hun elders verworven competenties laten beoordelen en erkennen in de EVC-testcentra. We hebben ook die projecten in het kader van de Edusprong, opnieuw in het kader van de relance, een boost gegeven. Er zijn in dat kader verschillende projecten goedgekeurd. Maar er is ook duaal leren in de zorg, waar we met collega Crevits ook verder aan werken in het Vlaams Partnerschap Duaal Leren, om te zien hoe we dat kunnen versterken.

Dan is er de vraag hoe we studenten warm kunnen maken voor de ouderenzorg. Bejaardenverzorging en geriatrie vormen een van de zeven elementen in de opleiding van verpleegkundige die in het programma zeker ook aan bod moeten komen. We kunnen dus op die manier ook wel mensen warm maken, zowel binnen het onderwijs als via stages op de werkvloer. Onderwijsverstrekkers kunnen in die opleiding ook zelf accenten leggen, zeker gelet op de grote nood in de ouderenzorg. Dit is echter een van de zeven elementen. We moeten ons er ook voor hoeden om eenzijdig te gaan focussen op één van de zeven, want dan dreigen we over een paar jaar in deze commissie te spreken over het feit dat we aandacht moeten hebben voor een van de andere elementen van die zeven, omdat dat werd veronachtzaamd. Alle zeven elementen uit de opleiding zijn belangrijk. We laten de studenten ook met alle doelgroepen kennismaken.

Tot slot, we houden de lijnen met het onderwijsveld natuurlijk kort, en trachten zo ook een vinger aan de pols te houden om samen met het onderwijsveld en de sector kort op de bal te kunnen spelen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik denk dat u op de meeste van mijn vragen hebt geantwoord.

Ik ben het niet helemaal eens – en dat is natuurlijk normaal in een parlement – met wat u in het begin zei. Ik ben het wel met u eens dat het niet aan de regering of aan ons is om te bepalen wat mensen moeten studeren. Dat zou er nog aan mankeren. Ik stel echter wel vast dat er af en toe campagnes komen vanuit het Departement Onderwijs en Vorming om bepaalde richtingen wel te stimuleren. Bijvoorbeeld met de STEM-campagnes gaat u toch wel mensen stimuleren in de ene of de andere richting. Ik begrijp dat er daar noden zijn, net als in de verpleegkunde, en ook elders heeft men mensen nodig. Ik denk dat het erop aankomt om de taart groter te maken, om steeds meer mensen te laten voortstuderen, zodat men meer volk heeft om uit te putten. Dan zal het tekort, in de zorg, maar ook in de STEM-beroepen, allicht kleiner worden. Dat is volgens mij de belangrijkste les die we hieruit kunnen trekken.

Ik ben ook benieuwd naar de uitkomst van de Adviesgroep Zorgkundige. U zegt nog geen tijdspad te hebben, maar ik hoop toch dat het geen jaren zal duren eer ze tot conclusies komt. Ik hoop toch dat dit er zal zijn tegen september of oktober – ik zeg maar iets –, nadat ze een half jaar heeft gewerkt. De meeste adviezen of aanbevelingen liggen er immers eigenlijk. Het is gewoon een kwestie van die te implementeren, lijkt mij. Kunt u uw inzicht daarover misschien nog met ons delen?

Dan heb je EVC en duaal leren. Ik weet dat EVC al lang bestaat. Werkplekleren bestaat ook al lang. Duaal leren is relatief nieuw in de vorm zoals het nu wordt uitgerold. Het lijkt me wel nodig om daaromtrent meer campagne te voeren, om wat duidelijkheid te scheppen, want ik denk dat mensen door de bomen het bos niet meer zien. Ik had zelf al lang niks meer gehoord over EVC, maar toen u het zei, dacht ik, ah ja, dat kan ook wel. Ik denk dat er meer mogelijkheden zijn om mensen te laten bijleren dan mensen soms denken, en daar moeten we volop op inzetten. Dat zal alle sectoren ten goede komen, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Collega, dank u voor uw vraag.

Het behoeft geen betoog dat ook wij altijd al voorstanders van de leerladder zijn geweest. Minister, ook omtrent hbo5 had ik pas een aantal opmerkingen gegeven met betrekking tot de verslagen van de inspecties die nu zijn gebeurd. Ook wat dat betreft, zijn er toch heel veel zorgen. Ik wil echter een heel specifieke vraag stellen over de opleidingen in het secundair onderwijs, namelijk over de voorbereidende zorgcomponent van de derde graad duaal. Binnen het domein mens en maatschappij gericht op verzorging zijn er voor de arbeidsmarktgerichte finaliteit voltijds derde graad twee opleidingen. Enerzijds heb je Assistentie in wonen, zorg en welzijn. Anderzijds heb je Basiszorg en ondersteuning. Dat laatste is eigenlijk wat men vroeger de opleiding Verzorgende noemde. Binnen duaal leren bestaat enkel Assistentie in wonen, zorg en welzijn, maar eigenlijk is dat geen voorbereiding op de Se-n-Se-opleiding (secundair-na-secundair) voor zorgkundige duaal. Ik hoor op het terrein heel veel vragen om dat wél mogelijk te maken, om in overleg te gaan met de sector, omdat er daar echt een 'gap' is. Net nu er heel veel 'handen aan het bed' nodig zijn, lijkt me dat iets wat we toch moeten blijven opvolgen. Graag hoorde ik dus ook uw visie daarop.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Danen, die zogenaamde leerladder in de zorg, dat is inderdaad een heel interessant debat. Diverse beroepen horen daaronder thuis.

Het voornaamste dat moet gebeuren, is federaal: daar moet men hbo5 Verpleegkunde eindelijk een goede plaats geven. Ik kan alleen maar alle aanwezigen hier en niet-aanwezigen oproepen om dat alstublieft op een goede manier af te ronden, want ik denk dat dat een van de belangrijke stapstenen is in het volledige verhaal dat we ter zake schrijven.

Wat dat op alle mogelijke manieren zijnstromen betreft: ik heb toen in de commissie Welzijn ook specifiek het project 600 aangehaald, dat zeer zinvol is, waarbij men mensen die in de sector werken, toch verder opleidt. Ik denk dat we daar ook in Vlaanderen veel meer naartoe gaan, naar opleiding terwijl je werkt, dat we op dat vlak voor allerlei formules moeten zorgen.

Dan zijn er de EVC-trajecten. Minister, u hebt daar ook naar verwezen. Ik denk dat we daar nog te weinig op inzetten. Men gaat er in Vlaanderen nog te veel van uit dat, wanneer men zijn diploma heeft behaald, het daar dan bij blijft.

Dan is er nog een laatste punt dat ik even wou aanhalen, over doorstroming. Je hebt leerlingen die een zesde jaar bso of tso doen in de zorgsector. Ik benoem het zo breed, want daar zitten een aantal opleidingen in. Dan heb je wat vroeger zevende jaren bso waren. Je had dan ook de zevende jaren tso. Dat is dan Se-n-Se geworden. Nu, in de nieuwe matrix, is dat allemaal Se-n-Se, maar zit dat op onderwijskwalificatie (OK) 3 en OK 4. Nu, als je zondagochtend bij de bakker aan de gemiddelde Vlaming zegt dat je een zevende Se-n-Se-jaar OK 3 doet, dan zegt die: "Ja, ik ga gewoon crèmekoeken met choco pakken, want dat ken ik niet, zeven Se-n-Se OK 3." (*Gelach*)

Ik denk dus dat we op dat vlak ook wel iets meer wervend moeten spreken, want mensen verstaan dat niet. Minister, ik weet dat u gevoelig bent voor jargon in het onderwijs dat de brede bevolking niet begrijpt. Alle respect daarvoor, en ook over wat u daarnet zei over de eindtermen. Dat klopt. Ik stond er net bij stil: 'eindtermen', dat lijkt het einde, terwijl dat het minimum is.

Ik kom terug tot mijn vraag, voor ik te ver uitweid. Dat overschakelen van leerlingen die bso hebben gedaan en dan naar een zevende jaar gaan, naar Se-n-Se, in OK 3, maar vooral in OK 4, daar moet nog een toelatingsklassenraad tussen zitten. Daar moeten we eens naar kijken. Net hetzelfde geldt als men richting bepaalde graduaat gaat, niet in de zorg, maar wel in andere domeinen. Dan moet men eigenlijk drie jaar wachten. Minister, dat lijkt me ook iets dat we moeten bekijken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik blijf me inderdaad verbazen over dat jargon. Ik ga zo dadelijk in concreto in op die discussie.

Er is Taskforce Zorgkundige en de daaruit voortvloeiende Adviesgroep Zorgkundige. Die moet eigenlijk echt zeer operationeel aan de slag gaan, en op vrij korte termijn. Het grondwerk is immers gedaan. Het gaat nu in eerste instantie vooral over een operationalisering. Ik denk dat ook de zorgambassadeur wel wat in petto heeft.

Sommigen zouden inderdaad denken dat Se-n-Se een besmettelijke ziekte is, of klinkt als een nieuwe gevechtssport. Wat die discussie betreft, is het wel de bedoeling om die derde graad assistentie dual te maken en ervoor te zorgen dat er daar wel een leerlijn is. Als basis heb je dan Logistiek Assistent, Thuishulp, Kamerdienst. De eerste beroepskwalificatie is dan voorbereiding op jobs zoals verzorgende en zorgkundige in het specialisatiejaar, dus in Se-n-Se. Er is dus wel in een leerlijn voorzien, ook in overleg, als het gaat over de uitbouw van de matrix voor het secundair onderwijs, zowel door de sector als door de onderwijsverstrekkers. We zitten in dat kader van dual leren nog wel met de discussie over OK 2 als het

over de zorg gaat, om ook daar als het even kan toch in wat generieke competenties te kunnen voorzien.

Soms is het een beetje frustrerend om de roep van bepaalde sectoren te moeten aanhoren. Je biedt dan zelf wat aan om iets hoger gekwalificeerden te kunnen ontlasten en hun job aantrekkelijker te maken door iets lager gekwalificeerden ook in te zetten. Door in dit geval in OK 2 een wat meer generieke opleiding te geven, kunnen zij toch ook wel taken verrichten en uiteindelijk dan hoger op de ladder anderen ontlasten, waardoor die job weer attractiever wordt en die mensen ook productiever worden in het vervullen van zorgtaken.

Dan moet men echter soms toch wat meer souplesse, flexibiliteit aan de dag leggen om ook dat te zien, en misschien niet altijd de lat even hoog te leggen. Dat echter terzijde. Ook daar hoop ik echter wel een doorbraak te kunnen realiseren, maar dat is wel een felle discussie tussen sector en onderwijsverstrekkers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.